

VITRINE ISTORICE ÎN ROMÂNIA

DEZVOLTARE ȘI TIPOLOGII

PREFAȚĂ

1. UN ISTORIC AL VITRINELOR	6
2. CATALOGUL DE TIPOLOGII ALE VITRINELOR	
2.1 INTRODUCERE	8
2.2 REPREZENTARE SCHEMATICĂ A UNEI VITRINE	9
2.3 TIPUL I. VITRINE SINGULARE	
2.3.1 Introducere	10
2.3.2 Format înalt cu proporția 1:2	11
2.3.3 Format înalt cu proporția 2:3	12
2.3.4 Format înalt terminat cu un arc la partea superioară	13
2.3.5 Vitrine cu colțurile rotunjite	14
2.3.6 Forme speciale	15
2.4 TIPUL II. VITRINE CU UȘI ȘI VITRINE COMPLEXE	
2.4.1 Introducere	16
2.4.2 Vitrine simetrice și asimetrice fără socluri din zidărie	17
2.4.3 Vitrine asimetrice înguste fără soclu din zidărie	18
2.4.4 Vitrine simetrice și asimetrice cu socluri din zidărie	19
2.4.5 Construcții speciale	20
2.4.6 Vitrine care articulează fațadele din punct de vedere plastic	21
2.4.7 Ansambluri de vitrine rezolvate independent față de compoziția fațadelor din care fac parte	23
2.5 TIPUL III. UȘI IZOLATE ȘI INTRĂRI PE COLȚUL CLĂDIRII	
2.5.1 Introducere	24
2.5.2 Uși cu părți laterale și oberliht	25
2.5.3 Uși care funcționează ca și vitrine	26
2.5.4 Intrări pe colțul clădirii	27
2.6 TIPUL IV. VITRINE PE MAI MULTE NIVELURI	
2.6.1 Introducere	28
2.6.2 Suprafață pentru firmă/reclamă până la limita etajului superior	29
2.6.3 Vitrine pe două niveluri, cu retragere vizibilă din planul fațadei	30
2.6.4 Vitrină continuă pe două niveluri	31

2.7 FORME SPECIALE

2.7.1	Magazine la subsol	32
2.7.2	Fereastră pentru vânzare la stradă	33
2.7.3	Fereastră pentru serviciul de noapte	33
2.7.4	Vindfang	33
2.7.5	Vitrine exterioare suplimentare	34
2.7.6	Obloane exterioare ale vitrinelor	35

2.8 DETALII

2.8.1	Introducere	36
2.8.2	Construcții în formă de arc	36
2.8.3	Suprafețe vitrate tratate în mod special și șprosuri	38
2.8.4	Profile de traverse, ornamente verticale, blaturi și sculpturi ornamentale din lemn	40
2.8.5	Mânere și clanțe	42
2.8.6	Grilaje, rulouri și copertine	43
2.8.7	Combinări de materiale și placări cu șorțuri de tablă	44
2.8.8	Iluminatul extern	45
2.9	CONCLUZII	46

3. RECLAME

3.1	INTRODUCERE	48
3.2	PRINCIPII DE COMPOZIȚIE	49
3.3	RECLAME MONTATE ORIZONTAL PE FAȚADĂ	50
3.4	RECLAME PERPENDICULARE PE PLANUL FAȚADEI	51
3.5	TEXT DE RECLAMĂ CU LITERE SEPARATE	52
3.6	SOLUȚII SPECIALE	53

GLOSAR

54

CASETA TEHNICĂ

VORWORT

PREFAȚĂ

Dragi timișoreni,

În viața de zi cu zi din orașul nostru, întâlnim permanent magazine, prăvălii, cafenele, restaurante, buturi... Fie că facem în grabă câteva cumpărături, fie că vizităm magazinele pe îndelete, alături savurăm o cafea privind spectacolul străzii printr-o vitrină mare sau ne plimbăm prin oraș și ne uităm la vitrine.

Ați privit vreodata cu atenție vitrinele de la parterul clădirilor istorice? Ați observat, cu siguranță, că în Timișoara există un număr considerabil de vitrine istorice, piese care ne trezesc admirația prin modul în care au fost construite, prin perfecțiunea meșteșugărească, sau compoziția lor deosebită. Unele dintre acestea sunt vitrine mici, integrate armonios în ansamblul fațadelor, compoziții simple, însă nu mai puțin reușite. Ați remarcat detaliile vitrinelor istorice, decorația lor ornamentală, coloanele și capitellurile sculptate, sticla tratată în mod deosebit, reclamele istorice admirabile, garniturile și mânerurile deosebite.

Din păcate trebuie să constatăm că pierdem tot mai multe dintre aceste adevărate comori. Adaptarea magazinelor la cerințele aparent contemporane este

un fenomen care s-a dezvoltat în ultimii ani. Clădirile au fost continuu adaptate, ca să corespundă unor noi funcțiuni. Acesta este un fenomen corect, și în speță pozitiv. Dar trebuie să pledăm pentru un comportament mai sensibil față de moștenirea noastră istorică. Vitrinele simpliste cu format mare, cu ramă din material plastic nu numai că distrug plastica unei fațade istorice, ci afectează aspectul unei întregi străzi istorice. Multe magazine afișează reclame supra-dimensionate sau stridente, care influențează negativ aspectul plastic încă intact al marilor bulevarde ale Timișoarei și arhitectura lor unică.

De aceea Primăria Municipiului Timișoara, sprijinită de Societatea Germană pentru Cooperare Tehnică GTZ, a elaborat o broșură, care se adresează în primul rând arhitecților și firmelor comerciale din cartierele istorice. Alături de câteva date istorice generale găsiți nenumărate exemple de vitrine concepute și realizate corect. Mai întâi se prezintă diferite tipologii de vitrine și posibile exemple de utilizare a lor. Urmează numeroase exemple de detalii constructive și ornamentale prin care tipologia de bază poate fi extinsă.

Broșura poate servi ca un catalog util pentru a alege soluțiile potrivite fiecărui caz special, care să cores-

pundă necesităților plastice ale fiecărei fațade.

De aceea, apelez în primul rând la arhitecți: utilizați aceasta broșură. Convingeți-vă clienții dumneavoastră și încercați să-i sensibilizați pentru păstrarea vitrinelor istorice, care, prin valoarea lor, sporesc calitatea unei prezentări moderne a mărfurilor și serviciilor. Mă adresez comercianților: decideți pentru păstrarea și reabilitarea vitrinelor istorice sau pentru soluții compatibile clădirilor istorice. Astfel magazinul, cafeneaua sau restaurantul dumneavoastră vor căpăta o notă specifică, personală. Veți contribui totodată la păstarea aspectului istoric valoros al orașului nostru.

În încheiere doresc să amintesc cu o anumită mândrie, că această broșură reprezintă o realizare cu caracter de unicat. Broșura poartă titlul "Vitrine istorice în România", deoarece dorim să creăm un exemplu pozitiv și pentru alte orașe. Nu este vorba numai despre vitrinele "noastre" timișorene. Vrem să încurajăm și alte orașe să intervină pentru păstrarea moștenirii culturale istorice. Sperăm ca această broșură-catalog să fie utilă în acest scop.

Nu în ultimul rând, mă adresez tuturor cetățenilor Timișoarei. Priviți mai atent vitrinele istorice atunci

când veți face cumpărăturile următoare, când veți vizita o cafenea, un bar sau un restaurant. Vă veți convinge de frumusețea lor. Este necesar să le ocrotim și să le păstrăm!

Primarul Municipiului Timișoara
Gheorghe Ciuhandu

Gheorghe Ciuhandu
Primarul
Municipiului Timișoara

1. UN ISTORIC AL VITRINELOR

fig. 1.1 Galeria cu arcade a măcelarilor din Sibiu (Hermannstadt)

fig. 1.2 Exemplu de vechi oblon rabatabil orizontal, care încă mai funcționează

De când a existat activitate comercială, a existat și necesitatea de a prezenta cât mai atractiv marfa oferită spre vânzare, fie că a fost vorba de alimente, fie că a fost vorba despre alte bunuri de consum. În Evul Mediu exista posibilitatea de a oferi marfa pe standuri în piețe cu caracter temporar. Au apărut însă și alte posibilități de comercializare a mărfurilor.

Inițial nu au existat prăvălii în cadrul construcțiilor pentru locuit. Marii negustorii dețineau depozite, de unde livrau marfă micilor comercianți ambulanți, care aveau standuri mobile în piețe.

Unitățile comerciale stabile au apărut la parterele clădirilor care adăposteau breslele meșteșugarilor. Deseori atelierelor meșteșugărești se completau cu câte o prăvălie. În funcție de meserii și în clădirile aparținând diferitelor bresle, se comercializau separat diferite alimente – carne, brânzeturi și pâine. În același mod, se vindeau sau se reparau și obiecte de încălțăminte, îmbrăcăminte, vase ceramice sau obiecte din metal.

Încă de pe atunci, mărimea prăvăliilor și modul în care se făcea vânzarea difereau de la breaslă la breaslă. Breslele mai bogate și mai importante, cum erau breslele măcelarilor, dispuneau de galerii

cu arcade spre stradă și cu prăvălii („bolți”), spre interior, pe întreaga suprafață a parterului clădirilor aparținând breslei respective.

Desigur, încă nu existau „vitrine” (cu suprafețe vitrate) pentru prăvălii. „Bolțile” erau deschise spre exterior. Când se încheia programul de vânzare, prăvăliile erau închise cu obloane din scânduri, așa numitele „volete”, ancorate în zidăria care mărginea golurile intrărilor sau ale ferestrelor de la prăvălii.

Odată cu obținerea de către negustori și meșteșugari a dreptului de exercitare a profesiei, au apărut atelierelor meșteșugărești cu ferestre spre stradă. Mărimea acestora era corespunzătoare posibilităților financiare ale proprietarilor lor. Fereastra prăvăliei sau atelierului meșteșugăresc avea obloane rabatabile. Oblonul inferior, rabatat orizontal, servea la prezentarea mărfii. Oblonul superior proteja marfa și cumpărătorii împotriva intemperiilor.

Acest mod de a comercializa mărfurile s-a menținut vreme îndelungată în orașe. Abia în secolul al XIX-lea, situația s-a modificat fundamental, apărând vitrinele așa se prezintă și astăzi. Ca urmare, vitrinele nu sunt mai vechi de circa două secole. Motivele pentru apariția magazinelor cu vitrine și o ușă de intrare au fost multiple și complexe.

Comerțul și producția meșteșugărească au jucat un rol tot mai important în viața urbană. S-a dorit să se ofere clienților posibilitatea de a cumpăra, independent de condițiile meteorologice. S-a urmărit și o prezentare mai îmbietoare, mai amplă a mărfii.

Aceste modificări au fost facilitate de inovațiile tehnologice care au permis acoperirea unor deschideri mai ample în zidărie. Progresele din industria sticlei au făcut posibilă realizarea de suprafețe vitrate de dimensiunile necesitate de vitrine.

În această perioadă are loc și o reconstruire a țesutului urban. Multe dintre casele din secolele anterioare au fost demolate și înlocuite cu construcții noi, corespunzătoare stilurilor din secolul al XIX-lea. Noul limbaj plastic al stilurilor respective, a facilitat realizarea unor deschideri mai ample pe fațadă. La parter erau deseori amplasate locuințele negustorilor și meșteșugarilor.

În deceniile ce au urmat, magazinele și vitrinele lor au urmat evoluțiile stilurilor arhitecturale ale vremii respective. Au apărut vitrine în stil istoricist, cu utilizarea unor elemente ale arhitecturii epocilor istorice, vitrine în stilul anilor 1900 (Art Nouveau și Jugendstil) sau vitrine corespunzând stilului „modernist” (stilul internațional al arhitecturii moderne clasice)

1. Un istoric al vitrinelor

Fig. 1.3 Vitrina, luată izolat, este rezolvată corect, dar nu integrează armonios în restul fațadei în stilul anilor 1900 (Jugendstil)

al deceniilor al treilea și al patrulea ale secolului al XX-lea.

Multe dintre clădirile și elementele construite în acel timp s-au păstrat și pot fi reabilite (vezi fig. 1.4a – 1.4c).

Chiar dacă deschiderile necesare magazinelor de la parter deveneau tot mai mari, exista o tratare unitară a expresiei fațadei, de la soclu și până la streășină. Astfel, deși vitrinele deveneau câteodată elementul dominant prin mărime și ornamentație, întotdeauna se încadrau armonic în compoziția de ansamblu.

Abia la mijlocul secolului al XX-lea a început o evoluție contrară, negativă. Decuparea de deschideri cu lărgime exagerată în suprafața fațadelor istorice a dus la apariția unor vitrine complet discordante compozițional – ca niște obiecte străine, neplăcute și deranjante în ansamblul fațadelor (vezi fig. 1.3).

Fig. 1.4a Vitrină de dimensiuni mici cu ușă din perioada istorismului timpuriu, cu ornamente bogate, neoclasiciste și neobaroco, și cu feronerie în fața suprafeței vitrate

Fig. 1.4b Vitrina în stilul anilor 1900 (Jugendstil) cu articulație verticală tipică la partea inferioară, cu traversă ondulată și șprosuri unduite floral la partea superioară

Fig. 1.4c Ușă de intrare într-un magazin cu elemente laterale înguste. Partea superioară este subîmpărțită prin șprosuri. Rezolvare geometrică riguroasă, cu renunțarea la ornamente, în stilul clasic al modernismului

1.4a

1.4c

1.4b

2. CATALOGUL DE TIPOLOGII ALE VITRINELOR

2.1 INTRODUCERE

Din secolul al XIX-lea casele cu magazine la parter au devenit caracteristice pentru aspectul orașelor. Ele nu constituiau numai un element utilitar, funcțional, ci și un factor important pentru aspectul plastic al centrelor istorice ale orașelor.

Spațiile cu vitrine de la parterele caselor de astăzi (numai foarte rar ele ajung până la etaj) nu servesc numai comerțului și meșteșugurilor. Ele îmbogățesc funcțional și plastic centrele urbane prin utilizări ca restaurante, cafenele sau galerii de artă.

Aspectul plastic al parterelor cu unitățile lor comerciale sau de altă natură, este foarte variat. În funcție de utilizare, de posibilitățile financiare ale proprietarilor și de stilul epocii respective s-au dezvoltat diferite tipuri de magazine cu vitrinele corespunzătoare. Se diferențiază vitrine izolate, de mici dimensiuni cu câte o ușă alăturată, vitrine alăturate, despărțite prin pilaștri de zidărie sau vitrine mari, care se întind pe întreg parterul edificiului. Apar și elemente caracteristice pentru un anumit tip de funcțiune, cum ar fi deschiderile pentru serviciul de noapte, la farmacii sau deschideri pentru vânzarea directă la stradă, la patiserii sau la alte unități de servire.

Vitrinele prezintă și o multitudine de soluții și de detalii constructive. Elementele de structură și de rezis-

tență au trebuit integrate în compoziția de ansamblu. Deseori ele erau placate cu lemn. Trebuia rezolvat și accesul la nivelul ridicat, uneori cu câteva trepte, al magazinului. Cu timpul, suprafețele vitrate au devenit tot mai mari. Pentru suprafețele mari de sticlă au trebuit realizate elemente adecvate de fixare.

Suprafețele vitrate erau realizate cu elemente din sticlă de 5 până la 8 mm grosime. Sticla istorică, așa numita sticlă cilindrată, nu era perfect transparentă și avea o contribuție importantă la aspectul estetic al clădirii. Ramele vitrinelor erau executate din lemn de rășinoase provenind din regiunile din apropierea orașelor. Numai în mod excepțional se utiliza lemn de stejar.

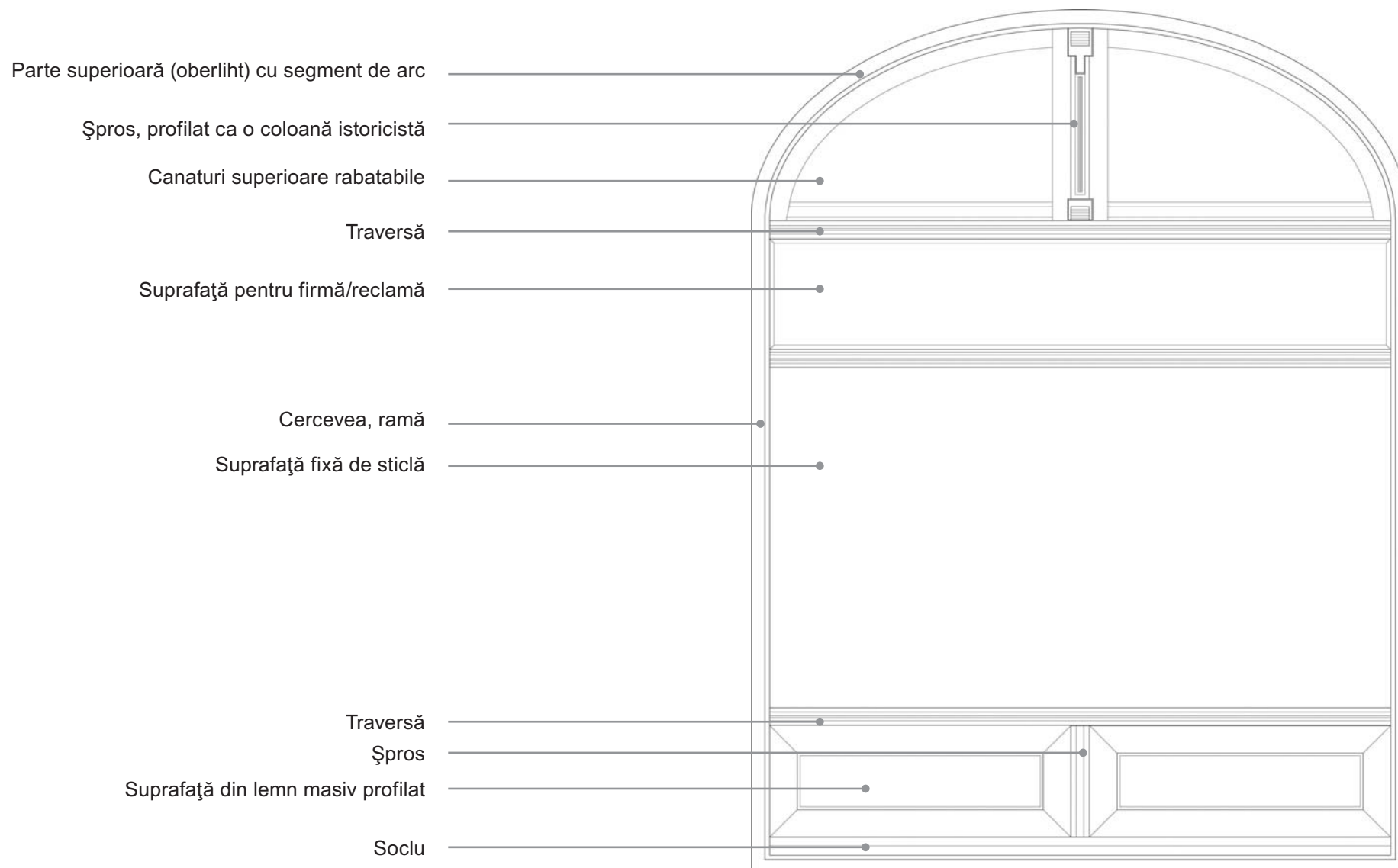
Pe lângă elementele necesare constructiv, gustul epocii respective juca de asemenea un rol major. Astfel, în perioada relativ scurtă, dar relevantă din punct de vedere istoric, dintre 1880 și 1945 au apărut principii complet diferite de compunere a vitrinelor. De la compozițiile masive și bogat ornamentate de la sfârșitul secolului al XIX-lea s-a trecut la elementele gracile și filigrane ale stilului Art Nouveau, unul dintre curentele stilului anilor 1900, iar de aici la compozițiile simple și geometrice ale modernismului anilor 1920 și 1930.

Cu toate formele foarte diferite, s-a avut mereu în vedere respectarea compoziției și echilibrării armonioase a întregii fațade a clădirii.

Tratarea cromatică a zonei din partea inferioară de fațadă, a magazinelor cu vitrinele lor, contrasta voit cu suprafețele tencuite ale restului fațadei. Diferitele epoci stilistice au dus la tratări cromatice diferite. De regulă însă, se preferau fațade în culori deschise și culori închise pentru elementele din lemn. Numai în cazuri de excepție și pentru elemente de esență valoroasă se utiliza tratarea cu uleiuri pigmentate transparente.

2.2 REPREZENTARE SCHEMATICĂ A UNEI VITRINE

2.3 Tipul I VITRINE SINGULARE

2.3.1 INTRODUCERE

Partea cea mai vizibilă la stradă a unui magazin este tocmai vitrina, de altfel, un element de important al fațadei. De cele mai multe ori se prezintă ca un dreptunghi dispus vertical, pe lungime. Raportul între bază (lățimea dreptunghiului) și înălțimea deschiderii astfel create reprezintă în varianta optimă $1/3$ la $3/2$ sau $2/5$ la $5/5$. Sunt mai rare exemplele în care vitrina este în formă de pătrat. În ansamblul fațadei, vitrina este retrasă cu o jumătate de cărămidă față de planul fațadei. La partea inferioară, vitrina se sprijină pe un soclu din zidărie, care face legătura dintre vitrină și trotuar.

De regulă, exista o împărțire pe orizontală printr-o traversă a cărei ornamentare subliniază articularea vitrinei. O traversă se afla sub așa numitul oberliht (partea superioară a vitrinei). Câteodată exista o a doua traversă. Între cele două traverse se afla o suprafață destinată amplasării de reclame scrise. Uneori, oberlihtul sau numai un canat al lui se puteau deschide pentru a aerisi vitrina.

Șprosurile de la oberliht sau din partea inferioară a vitrinei aveau numai un rol decorativ. În cazuri izolate, șprosurile aveau funcțiuni de rezistență. După formă, caracteristici și modul în care sunt dispuse, șprosurile pot fi ușor atribuite unui anumit stil arhitectural. În perioada stilurilor din anii 1900 (de la Art Nouveau până la Jugendstil) importanța decorativă a șprosurilor din oberliht a crescut. Se utilizau deseori sticle decorative, de culori și structuri diferite, fixate cu baghete din alamă sau plumb.

Când nu exista un soclu din zidărie, se executa o traversă orizontală la înălțimea obișnuită a unui soclu. Partea de sub traversă era închisă cu elemente din lemn. Uneori avea suprafețe vitrate, prin care se luminau depozitele situate la subsol.

Începând de la o lățime de 2 metri, vitrinele erau subîmpărțite în partea inferioară prin șprosurile late, din motive de plastică arhitecturală. Șprosurile erau ornamentate și accentuate prin profiluri. Tipice pentru astfel de șprosurile sunt canelurile și ornamentele în formă de solzi – șipci cu solzi.

Limitele laterale ale vitrinelor sunt întotdeauna corelate cu ferestrele de la etajele de deasupra, pentru a păstra armonia întregii fațade. Această dispunere în funcție de axele ferestrelor poate prelua limitele laterale ale unei singure ferestre (la vitrinele foarte înguste sau în cazul unei uși de intrare în magazin) sau poate prelua limitele a două ferestre alăturate (la vitrinele mai late).

Tipice, definitoare pentru aspectul plastic al imaginii urbane erau vitrinele cu o mărime de aproximativ 4m^2 , cu o traversă profilată și oberliht în partea superioară. Partea inferioară rămânea neîmpărțită.

În unele cazuri, vitrinele erau construite în relief față de planul fațadei. Efectul unei astfel de abordări era evidențierea vitrinei și a magazinului căruia îi aparținea. Partea superioară era rezolvată sub forma unei copertine/marchize, având uneori o învelitoare arcuită din tablă.

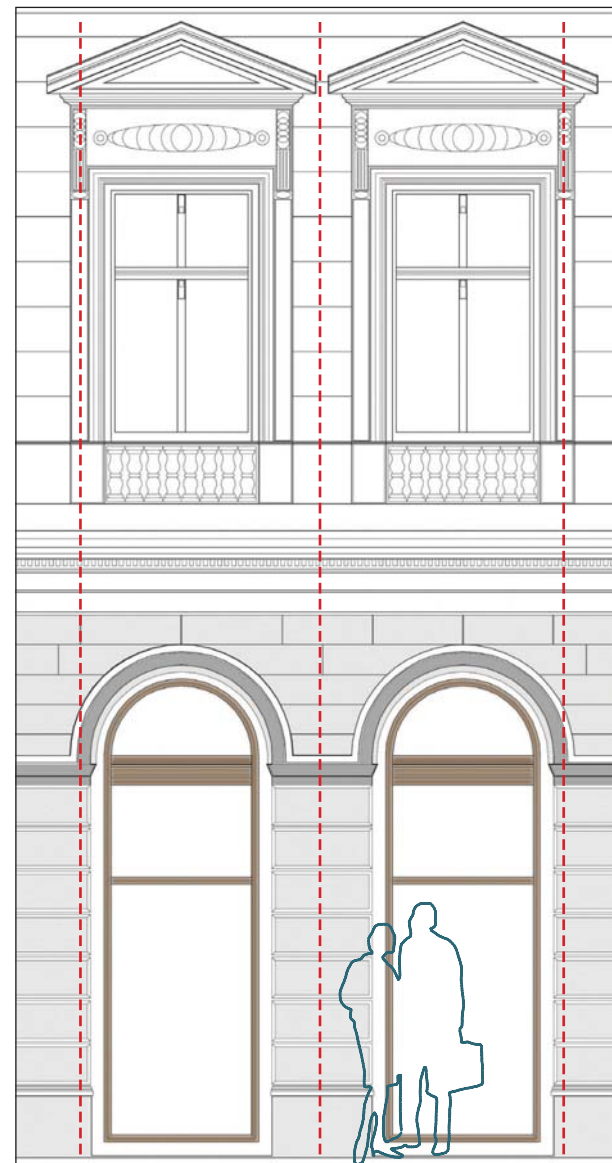

Fig. 2.1 Vitrine simple în formă de dreptunghiuri pe înălțime

Ușa magazinului, retrasă din planul fațadei are aceeași formă ca și vitrinele. Astfel se păstrează simetria și echilibrul compoziției de ansamblu a fațadei. Traversele, fără profile, preiau împărțirea bosajelor orizontale ale fațadei. Axele verticale ale ferestrelor continuă axele ferestrelor de la etaj.

Fig. 2.2 Vitrină solitară sub forma unui dreptunghi înalt

Vitrină reconstruită cu geam fix (care nu se poate deschide), cu traversă și îmbrăcăminte din lemn de esență rășinoasă aplicată pe fațadă. Elementele laterale ale îmbrăcăminții sunt rezolvate sub forma unor pilaștri cu capiteli și socluri stilizate.

Fig. 2.3 **Vitrină simplă, cu format compact,**
cu rame (cercevele) din lemn de stejar lazurat, cu traverse cu
ornamente tipice stilului anilor 1900 (Jugendstil) în forma unor linii
unduie. Împărțirea oberlihtului cu canaturi mobile, se continuă și în
partea inferioară.

Fig. 2.4 **Vitrină simplă, cu format compact**
Vitrină din perioada anilor 1900 a cărei suprafață ajunge până la
nivelul trotuarului. Oberlihtul este împărțit prin șprosuri verticale.
Socul este realizat din elemente de lemn cu ornamentații aplicate.

Fig. 2.5 Vitrină simplă arcuită la partea superioară, formă determinantă pentru plastica fațadei

Vitrină a cărei suprafață ajunge până la trotuar. Compoziție cu traversă, oberliht și soclu suficient de înalt care să asigure protecția împotriva stropilor de apă care pot ajunge de pe trotuar pe vitrină. Este evidentă respectarea principiului preluării axelor și compoziției ferestrelor de la etajele superioare, atât la compunerea vitrinelor, cât și a ușii de intrare alăturate. Aceste două elemente au aproximativ aceleași dimensiuni și se integrează armonios în compoziția de ansamblu a fațadei.

Fig. 2.6 Vitrină simplă terminată cu un arc la partea superioară, determinant pentru plastica fațadei

Remarcabilă este și aici integrarea vitrinei în compoziția de ansamblu a fațadei, aliniată cu cele două ferestre de la nivelul superior și ornată cu elemente din stucatură de factură neobarocă

Fig. 2.7 Vitrină simplă arcuită la partea superioară

Vitrină foarte înaltă, cu tratare constructivă complexă, cu oberliht care se poate deschide parțial. Execuție tipică pentru zonele urbane centrale din perioada anilor 1900. Partea inferioară, reliefată din planul fațadei înspre exterior, accentuează spațiul de expunere. În același timp, divizează și articulează din punct de vedere plastic vitrina de mari dimensiuni – suprafața depășește 8 m². Remarcabilă este și copertina sau marchiza din cupru, care face legătura între elementul superior și restul vitrinei.

Fig. 2.8 **Vitrină cu colțurile rotunjite**

Vitrină de dimensiuni ample din perioada anilor 1900, cu articulații atât orizontale cât și verticale puternic profilate. Colțurile superioare curbate ale deschiderii în zidărie se regăsesc și la ferestrele etajului de deasupra vitrinei. Un alt detaliu important în plastica vitrinei îl constituie lampadarul amplasat deasupra vitrinei.

Fig. 2.9 **Vitrine cu colțurile rotunjite**

Vitrine înalte reprezentative cu oberlihturi închise ulterior și elemente puternic profilate în zona soclului. Un detaliu deosebit îl reprezintă depășirea laterală a vitrinelor față de axele ferestrelor din etajul superior. Dar atât înălțimea traversei, cât și ornamentația acesteia, reiau elemente de compoziție ale fațadei istoriciste.

Fig. 2.10 Vitrină cu deschidere pentru aerisire

Vitrină izolată îngustă, a cărei înălțime preia axele de compoziție ale fațadei. Compoziție cu traversă simplă, cu elemente decorative amplasate deasupra oberlihtului. Deschiderea din zona soclului acoperită cu un grilaj din feronerie servește la ventilarea subsolului.

Fig. 2.11 Vitrină din sticlă montată fără rame (cercevele)

Utilizarea unui ancadrament baroc pentru o vitrină cu sticlă montată fără cercevele, cu intenția de a exclude pe cât posibil elemente suplimentare, în favoarea câștigului în transparență a vitrinei. De subliniat este faptul că, în mod corect, s-a renunțat la o tratare istoricistă. Printr-o compoziție discretă, noua funcțiune, cea de vitrină, trece în plan secundar. Astfel este pus corect în valoare ancadramentul istoric valoros al monumentului.

Fig. 2.12 Vitrină și poartă ca elemente ale expresiei plastice și unității compoziției fațadei

Vitrină relativ îngustă cu traversă, oberliht și elemente de umplutură plate în zona soclului. Ușa dublă, prin care se accede în magazin, are aceeași deschidere ca și vitrina. Ea este despărțită de aceasta printr-un pilastru de zidărie. Atât ușa cât și vitrina au aceeași împărțire pe orizontală. Astfel se realizează o compoziție de ansamblu echilibrată. Grilajul montat ulterior deteriorează grav aspectul și compoziția de ansamblu inițială.

2.4 Tipul II VITRINE CU UȘI ȘI VITRINE COMPLEXE

2.4.1 INTRODUCERE

Ușile și porțile servesc accesului dinspre stradă în magazine. Pentru a asigura un acces facil, care să nu împiedice circulația pietonilor pe trotuarul din dreptul magazinului, porțile și ușile de intrare se deschid întotdeauna spre interiorul magazinului. Ușile preiau, de regulă, modul de compunere al vitrinelor. De exemplu, nivelul soclului vitrinelor se continuă prin împărțirea ușii pe orizontală cu un element situat la același nivel ca și înălțimea soclului. Compunerea cu traversă și oberliht a suprafeței vitrate se regăsește în poziționarea canaturilor ușilor. Depinzând de mărimea deschiderii din masivul de zidărie, deschidere care corespunde compoziției generale a fațadei respective, ușile au unul sau două canaturi. Deseori partea inferioară este executată ca element (blat) profilat sau plan.

Amplasarea și rezolvarea constructivă a ușilor poate fi foarte diferită:

- Ușa de intrare este amplasată lângă o vitrină izolată, despărțită de aceasta printr-un pilon de zidărie.
- Două vitrine flanchează la stânga și la dreapta o ușă.
- Ușa este amplasată în același plan ca și vitrinele.
- Ușa este retrasă cu 60 - 80 cm față de planul fațadei, pentru a realiza un spațiu util pentru 2 - 3 trepte necesare ca să rezolve diferența între nivelul trotuarului și cel al pardoselii. Acest decalaj între ușă și vitrină poate fi tratat ca un plan drept sau chiar ca o suprafață vitrată curbă cu cercevele arcuite.
- Împărțirea între vitrină și ușă printr-un stâlp de lemn profilat sau cu o coloană sau cu un pilastru din zidărie.

Motivul despărțirii dintre vitrină și ușă a fost de cele mai multe ori faptul că trebuiau evitate deschiderile

prea mari din zidărie la nivelul inferior al clădirii, pentru a putea lua sarcinile provenite din greutatea etajelor superioare. De aceea se introducea un element vertical, un stâlp sau o coloană, între deschiderea ușii și cea a vitrinei. Deseori acest element era o coloană din metal nituit. Pentru a sublinia funcțiunea de coloană de susținere, acest element era tratat cu placaje care utilizau limbajul plastic al ordinelor antice: bază, caneluri, capitele (mai ales în perioada istorismului).

Câteodată ușile sunt astfel integrate în ansamblul compoziției, încât abia sunt sesizabile. Alteori intrarea este accentuată în mod voit. Pentru sublinierea intrării se utilizează șprosure suplimentare, sticlă decorativă tratată special, grilaje de feronerie sau elemente de reclamă aplicate pe suprafață. Clanțele, mânerul și încuietorile metalice precum și alte piese de feronerie pot prezenta ornamente suplimentare. Mânerele metalice, montate vertical, facilitează din punct de vedere funcțional deschiderea ușilor, dar sevesc și la semnalizarea optică a direcției de deschidere a canaturilor. Uneori acestea au dimensiuni sporite, pentru a proteja suprafața vitrată. Pe clanțele istorice apar câteodată gravate inițialele proprietarului magazinului sau însemne ale breslei respective.

La începutul secolului al XX-lea unele intrări în magazine au fost executate complet sau parțial din cupru. Elementele din tablă de aramă serveau mai ales pentru protejarea unor părți ale ansamblului, cum ar fi zona soclului. Caracterul decorativ era accentuat prin nituri și șuruburi ornamentale sau piese din tablă de cupru prelucrate meșteșugit.

O variantă frecventă, tipică pentru această perioadă, o constituie rezolvarea simetrică a vitrinelor cu o ușă în axul de simetrie amplasată retrasă față de planul fațadei, flancată de către două vitrine dispuse simetric față de ax.

2.13

2.14

2.15

Fig. 2.13 **Vitrină simetrică fără soclu din zidărie vizibil**

Vitrină tipică cu împărțire compactă și simetrică din perioada istorismului timpuriu, din jurul anilor 1880. Sunt pregnante atât elementele de decor puternic profilate, suprafața de deasupra vitrinelor destinată reclamei, cât și ușa de intrare retrasă din planul fațadei, ușa la care se accede urcând patru trepte din lemn.

Fig. 2.14 **Vitrină simetrică fără soclu din zidărie**

Vitrină (reconstruită) fără subdivizare a suprafeței vitrate. Ușa de intrare este retrasă din planul fațadei și flancată de două suprafețe vitrate. Caracteristică pentru tratarea plastică a vitrinelor din perioada istoricistă timpurie este suprafața masivă de deasupra, care amintește de arhitravele din arhitectura antică.

Fig. 2.15 **Compoziție asimetrică fără soclu din zidărie**

Compoziție asimetrică în partea superioară constituită dintr-o vitrină și din ușa amplasată alăturat. În spatele suprafeței destinate reclamei, din partea superioară, sunt amplasate rulourile pentru închiderea vitrinei. În partea inferioară s-au montat trei blaturi continue din lemn. Tratate la fel atât la vitrină, cât și la ușa de intrare, acestea formează un ansamblu de trei suprafețe în tăietură de diamant șlefuit. Vitrina datează aproximativ din anul 1905.

Fig. 2.16 Vitrină asimetrică îngustă

Vitrină asimetrică îngustă, care ajunge până la nivelul trotuarului. Ușa reprezintă mai puțin de jumătate din lățimea întregii compoziții. Deși compoziția este asimetrică, ansamblul nu-și pierde armonia. Când sunt ridicate, rulourile din metal dispar complet în cutia din partea superioară. Construită probabil în jurul anului 1905. Elementele soclului prezintă elemente ale stilului anilor respectivi.

Fig. 2.17 Vitrină asimetrică îngustă

Vitrina îngustă umple întreaga deschidere din masivul de zidărie. Deosebit de ornamentată în zona soclului. Grilajul integrat compoziției de ansamblu slujește și aici ventilării subsolului. La perceperea ansamblului, deranjează șprosurile orizontale montate ulterior pe ușă.

Fig. 2.18 Vitrină asimetrică îngustă

Compoziție din lemn lazurat de culoare închisă cu soclul tratat special, ca un element ajutat. Partea superioară este accentuată prin traversa solidă, oberlihtul divizat pe verticală și ornamentația din stucatură, care flanchează compoziția.

2.19

2.20

2.21

Fig. 2.19 **Vitrină asimetrică cu soclu din zidărie**

Vitrină executată în jurul anului 1900 cu o ușă corespunzătoare flancată de semicoloane; partea superioară, puternic profilată, este tipică pentru perioada istoricismului.

Deși suprafața destinată reclamei este o compoziție modernă, prin poziționare și prin cromatică ei discretă, se integrează pozitiv în fațada istorică.

Fig. 2.20 **Vitrină asimetrică cu soclu din zidărie**

Vitrină încadrată de un profil din piatră naturală. Suprafața vitrată nu este divizată. Ușa este împărțită prin șprosurile orizontale. Această divizare în dreptunghiuri orizontale ca și tratarea simplă, fără ornamentație, este tipică pentru plastica și limbajul arhitectural al modernismului clasic din anii 1920 și 1930.

Fig. 2.21 **Vitrină simetrică cu soclu din zidărie**

Compoziția riguros simetrică, cu ușa de intrare la mijloc, este tipică pentru străzile laterale din centrele urbane istorice atât ca și mărime, cât și ca mod de compunere. Deosebită este execuția din lemn de stejar masiv și șprosurile compuse conform stilului Art Deco.

Fig. 2.22 Vitrină simetrică cu ușă retrasă din planul fațadei și colțuri din sticlă curbată

Compoziția prezintă vitrine de dimensiuni ample și cu tratare plastică deosebită. Oberlihtul de deasupra ușii se poate deschide pentru aerisire. La partea superioară s-a prevăzut o suprafață mai amplă, destinată atât delimitării față de fațada de deasupra vitrinelor, cât și pentru plasarea reclamei. Ușa de intrare este flancată de două suprafețe arcuite din sticlă, care creează un efect deosebit de îmbietor și de generos.

Fig. 2.23 Vitrină simetrică cu ușă retrasă și trepte de intrare

Compoziția strict simetrică, cu ușa de intrare retrasă și părți laterale din sticlă, evidențiază un colț de clădire. Vitrina este amplasată la o înălțime superioară nivelului de călcare al trotuarului. De aceea sunt necesare trepte de intrare executate din piatră. Tratarea plastică, utlizând șprosuri subțiri este tipică pentru limbajul plastic al anilor 1920 și 1930.

Fig. 2.24 Vitrină simetrică terminată în formă de arc la partea superioară

Vitrina a fost montată ulterior în ancadramentul unei porți istorice. Prin tratarea din planul fațadei, compoziția simetrică formată din ușă și părțile laterale, precum și prin situarea oberlihtului, sunt reluate cele mai importante elemente de compunere ale porții istorice.

Fig. 2.25 Poartă, vitrine și pilaștri de zidărie ca unitate compozițională simetrică

Compoziția cu ușă și vitrine simetrice, având toate trei deschiderile de aceeași lățime, preia împărțirea bovindoului de la etajul superior. Ușa cu două canaturi oferă posibilități optime de acces. Elementele din lemn prezintă o profilatură simplă. Doar traversele și canaturile ușilor sunt decorate. În schimb, suprafețele vitrate din sticlă fațetată și șprosurile de alamă indică trecerea dinspre stilul anilor 1900 spre Art Deco.

Fig. 2.26 Ușă, vitrină și pilastru de zidărie reprezentând o unitate simetrică

Cele două elemente reconstruite ale ușii și vitrinei istorice sunt amplasate simetric față de pilastrul de zidărie. Diferența între golul care adăpostește ușa și cel al vitrinei este abia sesizabilă, ceea ce întărește impresia de simetrie. Atât rezolvările de la partea superioară, cât și piesele din lemn pentru placarea pe verticală, sunt profilate. Ele lasă suficient spațiu pentru amplasarea unor elemente de reclamă potrivite contextului istoric.

Fig. 2.27 Ușă și vitrină în compoziție simetrică, având în partea superioară o suprafață destinată firmei/reclamei

Vitrină rezolvată simetric, datând din perioada istorismului, integrată unei fațade cu forme clasiciste. Cu toate că a fost realizată ulterior, vitrina preia axele ferestrelor de la etaj. Utilizarea suprafeței destinate firmei/reclamei ar fi avut un efect pozitiv asupra părții superioare, relativ masive.

2.28

2.29

Fig. 2.28 **Vitrină complexă din metal nituit**

Șprosurile, vitrarea complicată a oberlihturilor și ornamentația aplicată indică elemente ale stilului arhitectural al anilor 1900 în varianta geometrizantă. Intrarea în imobil este integrată abil, fiind flancată asemenea intrării în magazin, de suprafețe din sticlă arcuită la partea superioară.

Fig. 2.29 **Ansamblu complex de vitrine ca parte integrantă a fațadei**

Soluție tipică pentru un ansamblu de vitrine, care se desfășoară pe două fațade situate la intersecția a două străzi. Pentru articularea plastică, oberlihtul este divizat în mai multe părți. Traversa de deasupra ușii se continuă la aceeași înălțime și la vitrine. Datorită dimensiunilor lor vitrinele domină plastica de ansamblu a colțului celor două străzi. De subliniat este și aici faptul că amplasarea vitrinelor se face în corelare axială cu compoziția fațadei de deasupra lor. Lățimea și axa bovindoului de la etajul 1 se reiau ca dimensiune, respectiv ca axă de simetrie a ansamblului de vitrine. Șprosurile verticale care împart oberlihturile generează o compoziție ritmată. Șprosurile împreună cu ornamentația geometrică, aplicată elementelor verticale până la nivelul trotuarelor, sunt tipice pentru arhitectura anilor 1900.

Fig. 2.30 **Vitrine care contribuie pozitiv la compoziția de ansamblu a fațadei**

Pe două fațade diferite ale unui front stradal continuu, vitrinele au fost tratate similar. Forma și cromatica sunt specifice istorismului. Cu toate că este vorba despre fațade diferite, se materializează unul din principiile de bază ale compoziției unitare a străzilor comerciale din jurul anilor 1900. Această rezolvare constituie un exemplu pozitiv, aspectul de ansamblu nefiind afectat de schimbarea fațadelor în decursul timpului.

2.30

2.31

2.32

2.33

Fig. 2.31 **Ansamblu de vitrine de dimensiuni ample independente de compoziția fațadelor**

Ansamblul de vitrine cu suprafață amplă a fost montat ulterior pe fațada istorică și se desfășoară pe întreaga suprafață a parterului, înglobând mai multe magazine. Prin faptul că ansamblul este ieșit în afară din planul general al fațadei și prin încheierea la partea superioară a elementelor din lemn, nu se mai păstrează o legătură stilistică cu celelate părți ale fațadei.

Fig. 2.32 **Ansamblu de vitrine de dimensiuni ample, independente de compoziția fațadelor**

Plastica acestor vitrine, care se continuă de-a lungul întregului parter, rezultă din dimensiunile ample ale ansamblului, precum și a tratării sale cromatice, a articulării blaturilor dintre vitrinele cu suprafețe pline din lemn și a suprafeței de la partea superioară, destinată reclamelor. Aici s-a realizat voit, din punct de vedere plastic și constructiv, o tratare diferită față de restul fațadei edificiului.

Fig. 2.33 **Ansamblu de vitrine de ample dimensiuni independente de compoziția fațadelor**

Ansamblu de vitrine, care se întinde pe aproape întreaga suprafață a parterului. Divizare generoasă în mai multe vitrine, uși și suprafețe verticale și orizontale pentru reclame. Compoziției îi sunt integrate copertine, cu rol de protecție împotriva luminii solare, și rulouri, ca măsură de securitate împotriva spargerilor. Bogata ornamentație neobarocă și încheierea ondulată a părții superioare a ușilor sunt tipice pentru stilul istoric, începând cu anul 1890.

2.5 Tipul III UȘI IZOLATE ȘI INTRĂRI PE COLȚUL CLĂDIRII

2.5.1 INTRODUCERE

Câteodată plastica generală a fațadei impune realizarea unor uși de intrare în magazine care nu sunt integrate în ansamblul vitrinelor, ci sunt rezolvate ca elemente independente, izolate.

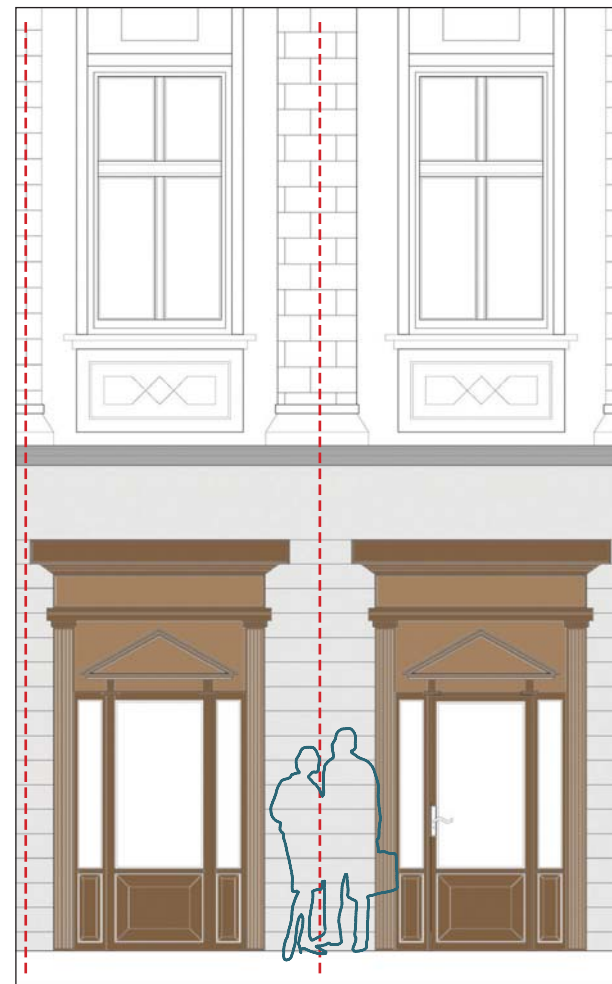
Această soluție este deseori utilizată la magazinele mari, amenajate la colțurile la stradă ale clădirilor și au vitrine pe cele două fațade care formează colțul clădirii. Alteori, această soluție este aplicată din motive de simetrie a fațadei.

Mai ales la variantele în care intrarea în magazin este amplasată pe colțul unei clădiri apar soluții interesante de plastică arhitecturală. În acest caz, ușile au de cele mai multe ori două canaturi. Pentru a păstra unitatea plastică a colțului clădirii, se preiau și la parter elementele arhitectonice importante existente la etajele superioare. Detalii și ornamente se regăsesc la ușile de intrare. S-au creat intrări cu uși cu părți laterale bogat decorate, cu traverse curbate, cu șprosuri și blaturi realizate cu măiestrie. Importanța unei asemenea intrări a fost uneori subliniată prin amplasarea ușilor retrase din planul fațadei, precedate de câteva trepte și flancate de elemente laterale drepte sau curbate.

În spatele ușilor de intrare se găsește deseori un alt element important al compoziției arhitecturale: așa

numitul "vindfang" (sas de intrare). Acesta este constituit dintr-un spațiu de circa 1,5m² până la 2,5m², separat de restul magazinului printr-o construcție formată, în general, din rame de lemn cu ferestre. Din vindfang se accede în magazin printr-o ușă simplă sau, de cele mai multe ori, dublă, rezolvată deseori ca ușă batantă în ambele sensuri. Prin blaturi de lemn și suprafețe de sticlă, vitraje ornamentale sau șprosuri din plumb, se reia limbajul plastic general al vitrinelor exterioare. În afara scopului principal, de a proteja unitatea comercială de vânt și curenții reci de afară, vindfangul servea ocazional și ca loc de depozitare temporară a mărfurilor livrate în afara orarului magazinului.

Preluarea la parter a axelor ferestrelor de la etajele superioare, rezulta în deschideri egale care se utilizau atât pentru vitrine, cât și pentru ușile de intrare în magazine. Pentru că, de cele mai multe ori, aceste deschideri erau prea mari pentru o ușă cu un singur canat, s-au realizat uși flancate de câte două elemente laterale identice, de cele mai multe ori din sticlă. Ușa putea fi în același plan ca și elementele laterale. Aceste părți laterale serveau de asemenea pentru prezentarea mărfurilor sau pentru reclame. De regulă, suprafețele laterale erau decorate cu profile puternice reprezentând, de pildă, baze de coloane

și capiteluri, care încadrau ușa. Pentru a sublinia intrarea se utilizau coronamente sau o accentuare a oberlihtului prin profile meșteșugit articulate.

În special, magazinele amplasate la colțurile clădirilor, cu intrarea pe colț și cu 1 – 2 vitrine dispuse simetric față de intrare, sunt caracteristice pentru centrele istorice ale orașelor, începând cu anul 1910.

Fig. 2.34 **Intrare retrasă din planul fațadei**

Mărimea deschiderii este egală cu mărimea vitrinelor alăturate. Tipice pentru stilul istorist sunt împărțirile verticale profilate sub formă de coloane, precum și blaturile cu bosaje cu așa numită „tăietură de diamant”.

Fig. 2.35 **Intrare cu suprafață mare, generos tratată, cu elemente laterale fixe și oberliht**

Partea inferioară este rezolvată cu blaturi plate din lemn. Se remarcă rezolvarea riguros simetrică a întregii compoziții.

Abb. 2.36 **Soluție tipică pentru o intrare situată la colțul unei clădiri**

Lățimea deschiderii în zidărie permite o ușă cu două canaturi, cu spații laterale și simetrice de expunere. Între cele două traverse rămâne o suprafață destinată reclamei. Ornamentele aplicate pe ramele din lemn aparțin limbajului formal al arhitecturii istoriste. În schimb, șprosurile verticale ale oberlihtului, cât și mânerele arcuite pentru deschiderea ușii aparțin perioadei de trecere spre arhitectura anilor 1900.

Fig. 2.37 Ușă din metal cu ornamente de feronerie

Elementele verticale ale ancadramentului din gresie sunt tratate în stilul Renașterii, iar frontonul conține elemente ale stilului baroc. Mixarea elementelor aparținând unor stiluri istorice diferite, în cadrul aceleași compoziții, este tipică pentru perioada arhitecturii istoriciste.

Fig. 2.38 Ușă cu un canat cu parte laterală vitrată cu sticlă cu cercevele curbate

Partea laterală care face legătura cu planul vitrinei învecinate este compusă dintr-o suprafață de sticlă cu cercevele curbate. Șprosurile ușii și ale oberlihtului, dar mai ales ornamentele din alamă ale soclului ușii, marchează faza târzie a arhitecturii anilor 1900 (Jugendstil).

Fig. 2.39 Ușă de intrare "decupată" în golul inițial al ușii originale

Și în acest caz, la schimbarea destinației magazinului nu a mai fost nevoie decât de o ușă de intrare "decupată" în golul inițial al ușii originale. Golul ușii originale a fost ocupat de o vitrină cu deschidere amplă care atrage atenția privitorului. (vezi imagine)

Fig. 2.40 **Intrare asimetrică pe colț**

Compoziția asimetrică a intrării și ferestrele decupate ulterior în fațadă periclitează echilibrul compoziției de ansamblu.

Fig. 2.41 **Intrare pe colț integrată ansamblului compozițional**

Accesul la vitrinele cu deschidere mare se realizează printr-o ușa cu două canaturi în stil neobaroc. Ușa este liantul stilistic dintre nivelul inferior al clădirii și compoziția părții superioare a fațadei clădirii.

Fig. 2.42 **Intrare pe colț integrată ansamblului compozițional**

Compoziția colțului acestei clădiri este dominată de bovindoul monumental de la etajele superioare. Trecerea dinspre partea inferioară a bovindoului – încheiat deasupra intrării – către cea superioară a intrării se face prin figurine din ghips.

2.6 Tipul IV VITRINE PE MAI MULTE NIVELURI

2.6.1 INTRODUCERE

În cazuri izolate, există în zonele istorice și vitrine a căror suprafață nu se limitează numai la înălțimea unui singur etaj. Câteodată vitrina ajunge până la etajul întâi sau se extinde chiar pe înălțimea întregului etaj superior. Asemenea variante de execuție se întâlnesc mai ales la construcțiile înalte și reprezentative de pe străzile principale din centrele istorice ale orașelor.

O compoziție de asemenea dimensiuni este deosebit de atractivă. Există moduri de execuție diferite și motive funcționale foarte diferite, care au dus la adoptarea unor asemenea soluții constructive.

O soluție des întâlnită este introducerea unei suprafețe destinate pentru numele firmei și pentru reclamă, deasupra magazinului. Deși sunt integrate pe lungimea pe care se desfășoară magazinul, aceste suprafețe ajung până la parapetul ferestrelor de la etajul superior. Pentru a se putea citi mai bine textul de pe aceste suprafețe, ele sunt poziționate uneori ușor înclinat către privitorul de pe trotuar sau sunt amplasate în fața vitrinei. Câteodată și partea superioară este înclinată pentru a permite evacuarea apei meteorice. Acoperirea poate fi executată din lemn acoperit cu șorț de tablă.

Câteodată magazinele sunt amplasate atât la parter cât și la etaj. În acest caz, vitrinele se întind de asemenea pe două niveluri. Între cele două niveluri se amplasează un element orizontal cu o lățime care acoperă grosimea planșeului dintre cele două niveluri. Acesta este placat cu blaturi din lemn, acoperite deseori cu reclame. Uneori, grinzile metalice care susțin planșeele sunt lăsate la vedere între vitrina de la parter și cea de la etaj, ca o articulare a întregii compoziții. Parțial, spațiul acesta intermediar poate servi pentru amplasarea copertinelor/marchizelor pentru umbrirea parterului, care atunci când sunt rulate nu mai sunt vizibile.

Pentru a diviza și a decora aceste compoziții ample, se utilizează elemente profilate de dimensiuni mari, coloane sau semicoloane aplicate, cu sculpturi în lemn sau ornamente metalice.

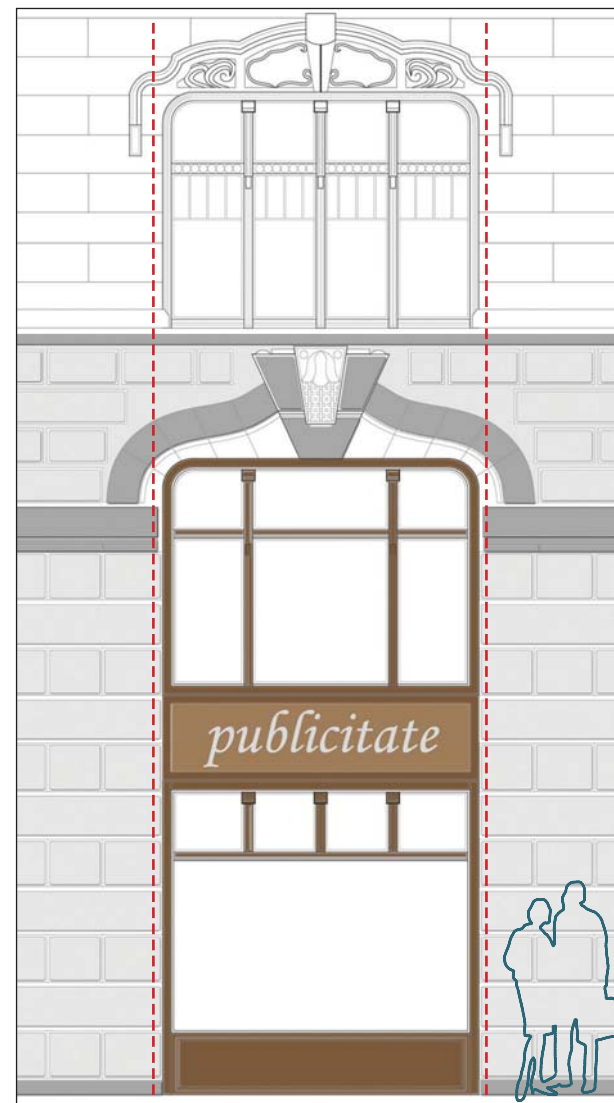
La etaj, vitrina este tratată cu șprosuri din lemn sau metal, elemente de umbrire, geamuri opace sau vitralii cu șprosuri din plumb.

În ceea ce privește structura constructivă, împărțirea și dimensionarea elementelor, parterul are proporții mai mari decât etajul superior. Din punct de vedere al limbajului plastic, masivitatea parterului este exprimată prin coloane verticale din lemn, frize decorative și placaje din lemn. Pentru preluarea sarcinilor elementelor de la etaj erau necesare, din punct de vedere constructiv, rame și cercevele mai puternice, care accentuau masivitatea compoziției de la parter.

Atunci când spațiile de vânzare, respectiv de expunere se desfășoară pe două niveluri, la etaj se amenajează deseori un birou sau un alt spațiu asemănător, din care se poate supraveghea întregul magazin. Foarte rar, s-au amenajat și mici locuințe pentru personalul de serviciu.

În spațiile de la etaj s-au amenajat de asemenea restaurante sau cafenele. Astăzi, galeriile de expoziție ocupă prioritar asemenea spații pe două niveluri, atât din cauza suprafeței mari a interiorului, cât și a amplasării lor în zonele privilegiate ale centrelor istorice.

Deși asemenea ansambluri pe două niveluri nu sunt extrem de frecvente, suprafețele vitrate mari și decorația de cele mai multe ori foarte bogată sunt caracteristici distinctive care le determină importanța pentru arhitectura de după anul 1900.

2.43

2.44

2.45

Fig. 2.43 **Compoziție cu vitrine la parter și suprafață pentru numele firmei și reclamă până la ferestrele etajului întâi**

Vitrinele de dimensiuni generoase de la parter se continuă la partea superioară cu o suprafață destinată reclamei, ușor ieșită din planul fațadei și care ajunge până la ferestrele etajului superior. Lateral, această suprafață este flancată de două blaturi care reiau limbajul plastic al elementelor decorative ale vitrinelor, realizând astfel o compoziție unitară

Fig. 2.44 **Oberliht de mari dimensiuni peste limita dintre cele două niveluri**

Oberlihtul de mari dimensiuni depășește limita dintre cele două niveluri, ajungând până la etajul întâi. El acoperă nu numai cele două vitrine, ci și ușa, retrasă din planul fațadei, ușă care amplasată între cele două vitrine.

Fig. 2.45 **Vitrine de dimensiuni ample cu friză continuă la parte superioară**

Compoziție de dimensiuni ample, cu vitrine împărțite prin traverse și cu o friză continuă ca încheiere a părții superioare. Friza permite amplasarea unui text de reclamă de mari dimensiuni.

2.46

2.47

Fig. 2.46 Împărțirea pe orizontală prin suprafața de zidărie tencuită

Împărțirea pe orizontală a suprafeței masive a celor două vitrine din imagine se realizează prin inserția unei suprafețe orizontale, din zidărie tencuită. Aceasta acoperă planșeul dintre cele două niveluri și oferă suficient spațiu necesar pentru reclamă.

Fig. 2.47 Diferențiere între cele două niveluri prin retragerea ferestrelor din planul fațadei

Diferențierea optică între vitrinele ample de la parter și ferestrele de dimensiuni mai mici de la etaj este subliniată printr-o retragere a ferestrelor din planul fațadei.

Fig. 2.48 Împărțirea prin suprafața destinată reclamelor

Împărțirea intenționată pe orizontală între vitrinele cu tratare modernă de la parter și vitrinele istorice de la etaj care, de asemenea, aparțin aceluiași magazin, se realizează printr-o suprafață amplă destinată textelor pentru reclamă.

2.48

2.49

2.51

2.50

Fig. 2.49 **Continuitate prin traversă puternic profilată:** Traversa puternic profilată maschează planșeul dintre cele două niveluri. Magazinul se întinde pe cele două niveluri, sporind astfel spațiul de expunere. Spațiul de la etaj creează disponibilitate pentru mici birouri. Părțile superioare ale vitrinei sunt profilate mai puternic, diferențiindu-se față de parter. Ele includ canaturi, care se pot deschide.

Fig. 2.50 **Continuitate prin compoziție fixată cu cercevele:** Planșeul dintre parter și etaj este acoperit în acest caz cu o suprafață din sticlă emailată, fixată cu cercevele din lemn. Spațiul magazinului se întinde și în acest caz pe două niveluri pe o înălțime de aproape 6 metri.

Fig. 2.51 **Oberliht continuu până la etajul superior:** Oberlihturile de la ușa de intrare și de la vitrină se continuă până la etajul superior. Ele asigură astfel o iluminare optimă a magazinului. Intrarea carosabilă alăturată are aceeași înălțime, ceea ce asigură un aspect unitar compoziției.

2.7 FORME SPECIALE

2.7.1 MAGAZINE LA SUBSOL

Există compoziții cu vitrine, sau care completează vitrinele, care apar relativ rar, dar care sunt de mare importanță pentru expresia plastică, funcțiunea și utilizarea vitrinelor.

Spațiul subsolurilor este deseori folosit pentru mici magazine. Uneori, aceste spații sunt folosite ca și restaurante. În trecut, aici funcționau mici ateliere meșteșugărești. Deseori, acești meșteșugari erau și administratorii clădirii.

Din păcate se regăsesc foarte puține exemple de reabilitare corectă a vitrinelor. Zona soclului, care, în general, este o zonă dificilă din punct de vedere constructiv din cauza riscului apariției igrasiei (vezi fig. 2.55), este tratată aici în mod greșit cu geamuri izolante. Exemplele care urmează servesc doar prezentării unei tipologii de vitrine și nu ar trebui în nici un caz imitate în situația inițierii reabilitării (vezi fig. 2.52 - 2.55).

2.52

2.53

2.54

2.55

2.7.2 FEREASTRĂ PENTRU VÂNZARE LA STRADĂ

Anumite unități comerciale, cum ar fi de exemplu brutăriile sau patiseriile, au posibilități de vânzare la stradă în forma unei ferestre integrate vitrinei, fereastră care se poate deschide prin rabatare sau culisare.

2.7.3 FEREASTRĂ PENTRU SEVICIUL DE NOAPTE

Mici deschideri în ușa de intrare sau în vitrine permit vânzarea în siguranță a medicamentelor la farmacii, pe timpul nopții.

2.7.4 VINDFANG

Vindfang de dimensiuni ample la intrarea într-un magazin, cu rol în protejarea spațiului de intemperii. Execuție cu materiale furniruite cu intarsii, incrustații de sidef, sticlă fațetată și decorativă. Accesul în magazin se face printr-o ușă batantă cu două canaturi.

2.7.5 VITRINE EXTERIOARE SUPLIMENTARE

Când exista un spațiu suficient și tratarea fațadei permitea acest lucru, mai ales pe amplasamente reprezentative din centrele istorice, se instalau vitrine exterioare suplimentare, pentru prezentarea mărfurilor.

Aceste vitrine ies din planul fațadei. Ele pot avea colțuri în unghiuri drepte, oblice sau chiar să fie mărginite de suprafețe vitrate arcuite.

Tratarea acoperirii poate fi de asemenea în pantă, ascuțită sau arcuită. Ea poate fi executată din lemn și acoperită cu un șorț de tablă.

Fig. 2.61 **Suprafața vitrată încadrată în zidărie, fără cercevele, aproape de planul tencuielii exterioare**

Vitrina este încadrată de o friză cu ove din piatră. Ea oferă posibilitatea unei suprafețe de expunere suplimentare. Pentru sporirea efectului decorativ, marginile suprafeței de sticlă sunt tratate ca un cadru ornamental suplimentar.

2.61

Fig. 2.62 **Vitrina exterioară aplicată pe pilastrul de zidărie**

Aceasta oferă o suprafață de expunere suplimentară. Suprafețele sale vitrate, arcuite, continuă în mod fericit compoziția plastică a fațadei cu vitrine. Atât partea superioară cât și cea inferioară a vitrinei exterioare sunt executate din tablă de aramă.

Fig. 2.63 **Ușa de intrare flancată de vitrine exterioare**

Pentru a articula deschiderea amplă din zidărie acoperită cu un arc în „mâner de coș”, ușa de intrare cu două canaturi este amplasată retras din planul fațadei. Ea este flancată de două vitrine exterioare. Cu toate că suprafața de expunere este de dimensiuni reduse, soluția adoptată este foarte reușită.

Fig. 2.64 **Vitrină exterioară suprapusă pilastrului de zidărie**

Această vitrină exterioară, de dimensiuni ample, se integrează armonios în compoziția de ansamblu. Vitrina maschează pilastrul masiv din zidărie din spatele ei. Profilul ornamental arcuit, în stil neobaroc, care încheie partea superioară a vitrinei, are la partea superioară un ornament sculptat în lemn, care unește cele două părți ale ancadramentului.

2.63

2.62

2.64

2.7.6 OBLOANE EXTERIOARE ALE VITRINELOR

Obloanele sunt executate fie din elemente de lemn separate – șipci, fie ca și compoziții cu rame și blaturi din lemn. Există și lamele oblice. O formă deosebită o constituie obloanele din metal. Toate aceste obloane au misiunea de a proteja spațiile comerciale de razele soarelui, de intemperii sau de spargerea de către răufăcători. În afară de această funcțiune ele constituie și un element expresiv al plasticii de fațadă.

Fig. 2.65 Obloane din lamele prinse în cadru

Obloanele construite cu mîgală sunt formate dintr-un element cadru și din lamelele integrate în acest cadru. Obloanele nu sunt numai atractive din punct de vedere al plasticii de fațadă, ci permit o iluminare filtrată, chiar și atunci când sunt închise.

2.65

Fig. 2.66 Obloane din panouri de lemn

Cea mai veche formă de obloane o constituie obloanele din panouri de lemn întărite cu traverse. O asemenea soluție nu oferă numai protecția necesară pentru magazin, ci constituie o soluție atât ieftină, cât și corectă din punctul de vedere al autenticității istorice.

2.66

Fig. 2.67 Obloane din panouri de lemn fixate în cadru

Această vitrină îngustă din perioada arhitecturii istoriciste este protejată de obloane tipice pentru epoca respectivă, formate dintr-un cadru, în care sunt înrămate panouri din lemn. Suprafețele vitrate mici din partea superioară lasă să pătrundă lumina, dar fac imposibilă pătrunderea infractorilor datorită dimensiunilor lor reduse.

2.67

Fig. 2.68 Obloane rabatabile din plăci de oțel nituit

Obloane reprezentative și totodată eficiente din punctul de vedere al protecției împotriva infractorilor, utilizate la clădirea sediu al unei bănci. Ele sunt compuse din elemente rabatabile care flanchează în dreapta și stînga vitrinele respective. Prin închiderea elementelor realizate din plăci de oțel nituit, pe care sunt aplicate ornamente, vitrinele se acoperă complet. Această soluție permite montarea unor obloane, cu toate că distanța dintre vitrine este foarte redusă. Pe de altă parte, ea sporește atractivitatea plastică a fațadei din zona parterului.

2.68

2.8 DETALII

2.8.1 INTRODUCERE

În domeniul vitrinelor și al ușilor de intrare în magazine există o multitudine de detalii care, de asemenea, merită să fie analizate.

Ca urmare a multitudinii de soluții descrise anterior, ca și a tratării plastice foarte bogate și minuțioase, precum și a combinării diverselor moduri de a construi, detaliile sunt caracterizate de o mare varietate. Această varietate documentează până astăzi nu numai dorința, ci și plăcerea de a decora și a ornamenta, care depășesc cu mult simpla necesitate de a rezolva funcțiunile.

Detaliile și ornamentele reflectă fidel gustul epocii respective și oferă o posibilitate sigură de a delimita perioada stilistică în care s-a executat lucrarea. La o cercetare mai amănunțită, devine evident că profilele și ornamentele sunt executate în același stil și operează cu același limbaj formal ca și ornamentația fațadei.

Totuși, au existat și necesități pur funcționale, practice, cum ar fi protejarea mărfurilor de deteriorarea cauzată de razele de soare, sau de infractori. Acestea au condus către soluții constructive interesante.

2.8.2 CONSTRUCȚII ÎN FORMĂ DE ARC

Construcțiile în formă de arc slujeau în primul rând pentru încheierea părții superioare a vitrinei sau a ușii. Ele se întâlnesc mai rar la împărțirea suprafeței unei ferestre. În cazul vitrinelor, construcțiile în formă de arc se datoresc mai ales limbajului plastic general al fațadei. Numai foarte rar, construcțiile în forma de arc îndeplinesc o funcție constructivă.

Toate formele de arce care apar în partea dreaptă au existat în aproape toate perioadele stilistice. Numai după anul 1920 s-a renunțat în general la arce, ca urmare a tratării geometrizzante, „cubiste”, a fațadelor. Toate formele de arc se bazează pe un segment de cerc sau pe combinații cu mai multe raze de cerc.

Pornind de la 4 forme de bază de arcuri, se regăsesc cele mai variate forme și moduri de execuție la vitrinele istorice.

Câteodată se combinau mai multe forme de arce în cadrul unei compoziții de ansamblu. Cu toate formele diferite, compoziția de ansamblu crea o impresie de armonie.

Asemenea construcții, în care se îmbină elemente de închidere a arcelor cu șprosuri suplimentare și alte elemente de articulare plastică, atrag în mod deosebit atenția asupra lor.

Combinat deseori cu elemente din sticlă sablată sau tratată chimic sau cu vitraje având alte ornamente, rezultă o multitudine de soluții unice.

Fig. 2.69 Tipul 1: Arcul segment de cerc
Arcul este doar un segment al unui cerc de ample dimensiuni.

Fig. 2.70 Tipul 2: Arcul semicircular sau „arc în plin centru”
Aici arcul reprezintă un semicerc complet, care se termină de cele mai multe ori la elementul de traversă.

Fig. 2.71 Tipul 3: Arcul în „mâner de coș”

Arcul este compus din segmente de cerc generate de două raze mici laterale și o rază mare amplasată simetric la mijlocul compoziției, astfel încât conturul exterior este închis.

Fig. 2.72 Tipul 4: arcul ascuțit sau „ogival”

Arcul este generat de două segmente de cerc, care se intersectează. Segmentele de cerc sunt generate de două raze situate la aceeași înălțime, la dreapta și la stânga unui ax median.

Fig. 2.73 Arcuri cu forme speciale (1)

Această soluție constructivă specială este compusă din mai multe segmente de arc. Ea urmărește și subliniază profilul de stucatură al ancadramentului deschiderii din zidărie.

Fig. 2.74 Arcuri cu forme speciale (2)

La această construcție deosebită, arcul în mâner de coș al deschiderii din zidărie este combinat cu un arc în plin cintru, cu șprosuri în formă de raze de soare ca decorație interioară a arcului.

Fig. 2.75 Arcuri cu forme speciale (3)

Această soluție constructivă specială este generată de un arc în mâner de coș, care se arcuiește spre interiorul deschiderii, la nivelul traversei. Partea centrală a traversei și șprosurile urmăresc conturul arcului în mâner de coș.

Fig. 2.76 Arcuri cu forme speciale (4)

Compoziția este articulată din punct de vedere plastic de șprosurile în formă de elipsă, în zona centrală, flancată lateral de segmente de cerc și cu o traversă arcuită. Această soluție specială permite o compoziție cu zonă verticală centrală și două canaturi laterale.

2.8.3 SUPRAFEȚE VITRATE TRATATE ÎN MOD SPECIAL ȘI ȘPROSURI

Deseori s-au utilizat suprafețe de sticlă tratată în mod special, care contrastau cu suprafețele din sticlă transparentă. S-au utilizat mici suprafețe de sticlă fațetată cu elemente de îmbinare din alamă sau plumb, sticlă diferit colorată, sablată sau tratată chimic, atât pentru a modifica și filtra razele de lumină, cât și pentru ornamentare. S-au utilizat și sticle sablate sau tratate chimic, cu imagini, care indicau meseria proprietarului sau tipul unității comerciale.

Câteodată, închiderea dintre o ușă de intrare amplasată retras față de planul fațadei și fațada respectivă, se realiza printr-o suprafață de sticlă arcuită.

Forma șprosurilor juca un rol deosebit tocmai în legătură cu toate aceste posibilități de vitrare. Șprosurile aveau un rol primordial decorativ, dar aveau și funcțiunea de a lega între ele diferitele porțiuni vitrate. Astfel a apărut un număr foarte mare de variante și posibilități de combinare.

Fig. 2.78 Suprafețele mici din sticlă transparentă sunt fixate cu șprosuri din alamă sudate între ele. Acest exemplu prezintă o compoziție foarte reușită a arhitecturii anilor 1900 – Jugendstil târziu, care anunță limbajul formal al stilului Art Deco.

Fig. 2.79 Sticlă laminată, cu șprosuri tratate migălos, amplasate pe întreaga lățime a oberlihtului. Legătura între ușa retrasă din planul fațadei și vitrină se realizează printr-o suprafață arcuită de sticlă.

Fig. 2.80 Sticlă tratată ornamental la vitrina unei farmacie. Suprafețele vitrate, sablate sau tratate chimic, cu indicarea numelui proprietarului magazinului sau cu însemne ale profesiunii sale se realizau printr-o tratare minuțioasă. Realizate cu migăla, ele constituie o reflectare a dorinței proprietarilor de a prezenta o compoziție plastică deosebită, distinctivă a vitrinelor.

Fig. 2.81 Suprafețele de sticlă cu forme geometrizante sunt colorate discret. Ele dau plus valoare lemnului de esență nobilă al unei uși din interiorul unui pasaj comercial istoric.

Fig. 2.82 Oberlihtul în formă de arc al acestui acces reprezentativ într-un magazin, este bogat ornamentat cu sticlă specială colorată, șprosuri metalice și decorație aplicată, din alamă. Suprafețele pătrate din sticlă ale oberlihtului ușii au fațete șlefuite. Ele sunt de asemenea fixate cu șprosuri metalice.

Fig. 2.83 Șprosuri de formă florală, migălos arcuite, la o ușă de intrare în stilul anilor 1900 (Jugendstil). Intrarea este accentuată din punct de vedere plastic arhitectural, prin tratarea deosebită a șprosurilor și a barelor arcuite din alamă pentru deschiderea ușii.

Fig. 2.84 Atât fereastra, cât și oberlihtul sunt împărțite în suprafețe mici. Elementele din planul axului ușii sunt rabatabile, pentru a se putea aerisi spațiul interior.

Fig. 2.85 Tratarea și articularea plastică a acestei vitrine cu forme discrete, simple, care coboară până la nivelul parterului, este dominată de cele 7 șprosuri verticale din zona arcului în plin cintru al oberlihtului.

Fig. 2.86 Șprosurile în stilul arhitecturii anilor 1900 amplasate deasupra traversei decorate cu profiluri unduite subliniază forma arcuită a oberlihtului acestei uși. Ele se integrează armonios în compoziția de ansamblu a fațadei.

Fig. 2.87 Oberlihtul unei uși cu o formă geometrizzantă simplă este decorat cu un ornament în forma unui cerc. Din păcate, pe suprafața din sticlă sablată a fost aplicat ulterior un strat de vopsea. Este foarte probabil, că și șprosurile orizontale ale vitrinelor au fost montate ulterior.

Fig. 2.88 Compoziție cu șprosuri de formă dreaptă și semicirculară, tratate migălos, amplasată la intrarea unui magazin. Ușa este executată din lemn de stejar lazurat. Combinația meșteșugită a șprosurilor atrage privirea asupra acestei compoziții, având o suprafață de peste 6 m².

2.8.4 PROFILE DE TRAVERSE, ORNAMENTE VERTICALE, BLATURI ȘI SCULPTURI ORNAMENTALE DIN LEMN

Toate elementele citate par a fi doar elemente ale expresiei plastice a compoziției de fațadă. În realitate, ele îndeplinesc deseori și funcții legate de rezolvarea problemelor constructive ale clădirilor. Potrivit concepțiilor diferitelor etape stilistice, stâlpii și grinzele de susținere, planșeele dintre parter și etajul superior, copertinele, trebuiau tratate spre exterior prin placare sau tratare decorativă. Câteodată era necesară despărțirea constructivă dintre vitrină și oberliht. De asemenea apăreau porțiuni de legătură între elementele constructive, care erau placate cu suprafețe din lemn.

Toate aceste elemente cu multiplele lor ornamente constituie o reflectare excelentă a stilului arhitectural respectiv.

Astfel, în perioada stilului istoricist, s-au utilizat decorațiuni cu bosaje în așa numita „tăietură de diamant“, ornamente neobaroce și neoclasiciste ca volutele și ghirlandele. În perioada anilor 1900 au urmat liniile unduite, întrerupte de decorații aplicate, și în faza următoare, forme geometrice.

Fig. 2.93 Cele două traverse ale acestei vitrine au fost tratate voit în mod diferit. Traversa de la partea inferioară este decorată cu o friză cu denticuli, cea superioară cu segmente de arcuri. Elementele ornamentale verticale relativ simple, leagă compozițional cele două traverse.

Fig. 2.89 Intrare contemporană într-un magazin, cu un ancadrament din lemn tratat în stil istoric

Fig. 2.90 Stâlpi din zidărie, care flanchează această vitrină din jurul anilor 1880 sunt placați cu pilaștri din lemn, tratați în stil clasicist

Fig. 2.91 Stâlp de susținere din perioada anilor 1900 placat cu decorațiuni geometrizate

Fig. 2.92 Stâlp de susținere din metal placat cu ornamente nituite

Fig. 2.94 Profil de traversă de la o vitrină din perioada anilor 1900, tratat în mod simplu, dar marcant, în forma unei unduii duble.

Fig. 2.95 Traversă arcuită ca despărțire între o ușă cu două canaturi și un oberliht în stil neobaroc. Sculpturi în lemn formează încheierea superioară a axului central al compoziției.

Fig. 2.96 Blatul din lemn din partea inferioară este ornamentat cu bosaje în așa numita „tăietură de diamant”, tipică pentru stilul istoricist.

Fig. 2.97 Blaturi simple, fără profile cu ornamente geometrice aplicate, din perioada trecerii de la stilul anilor 1900 (Jugendstil) la Art Deco.

Fig. 2.98 Blaturi plate cu aplicații ornamentale, de formă pătrată. Blaturile sunt fixate și rigidizate prin șipci profilate.

Fig. 2.99 Elementul montat între ușa de intrare și oberlihtul rotund, cu un antablament neobaroc arcuit, puternic profilat, este bogat ornamentat cu podoabe din lemn sculptat. Partea centrală este destinată amplasării inițialelor proprietarului.

Fig. 2.100 Cele două coloane suuple flanchează o vitrină. Ornamentul din lemn, care amintește de un con de pin, are un galb ușor. Antablamentul îl constituie acoperirea cu o friză cu caneluri și ove.

Fig. 2.101 Placarea cu elemente verticale a unui colț de clădire este încheiată la partea superioară cu capiteluri bogat modelate.

2.8.5 MÂNERE ȘI CLANȚE

Garniturile de clanțe cu placă (scut) alungit sau în formă de rozetă servesc la deschiderea ușii. Mânerele și barele fixate pe ușă, de dimensiuni mai mari, servesc nu numai pentru deschis, ci și protejează suprafețele de sticlă și cercevelele.

Ele reprezintă și elemente de stil importante, prin forma, materialele folosite și prin combinarea lor.

Fig. 2.102 Clanță și încuietoare (zăvor)
Garnitură de clanță din alamă și „opal de corn”, din jurul anilor 1890. Clanțele sunt combinate cu un zăvor și o rozetă din alamă contemporane.

Fig. 2.103 Clanță și încuietoare (zăvor)
Garnitură și încuietoare din alamă în stilul floral al anilor 1900

Fig. 2.104 Clanță și încuietoare (zăvor)
Garnitură din alamă în stilul geometric al anilor 1900 (Jugendstil)

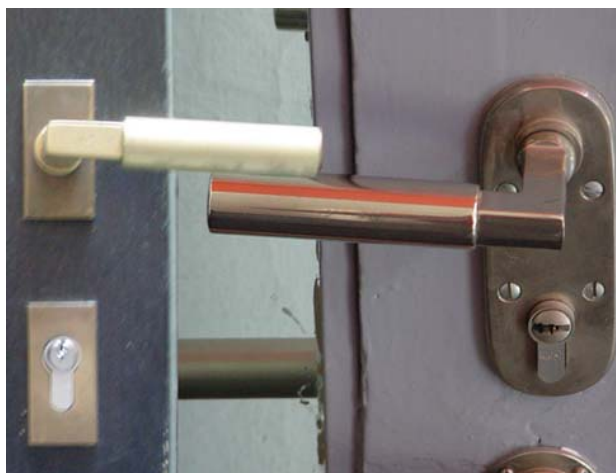

Fig. 2.105 Clanță și încuietoare (zăvor)
Garnituri în stilul modernist (Bauhaus) din alamă și metal nichelat (stânga)

Fig. 2.106 Mânere perpendiculare din alamă
Compoziție care corespunde atât arhitecturii anilor 1900, cât și stilului Art Deco

Fig. 2.107 Mânere simple, dar având dimensiuni relativ mari, cu forme geometrice, datând din perioada de după anul 1900. Protejează suprafața vitrată a ușii și evidențiază intrarea.

2.8.6 GRILAJE, RULOURI ȘI COPERTINE

Rulourile și grilajele sunt coborâte peste vitrine după ora de închidere a magazinului și oferă în același timp protecția necesară împotriva spargerilor. Cu excepția grilajelor pliante „în formă de foarfecă”, rulourile sunt amplasate și retrase deasupra oberlihtului, atunci când magazinul este deschis.

Copertinele protejează marfa expusă în vitrine împotriva soarelui prea puternic. Ele se montează deasupra vitrinelor sau, cum am arătat deja, la mijlocul unor vitrine mai mari, în spatele traversei. Când lasă vitrina descoperită, nu sunt vizibile.

Fig. 2.108 Oberlihtul acestei farmacie este protejat cu un grilaj „în formă de foarfecă”, care se poate plia deasupra ușii de intrare. În unele cazuri, grilajul poate fi ascuns într-o fantă executată în zidărie.

Fig. 2.109 Grilajul, care este fixat și poate glisa prin șinele laterale, oferă o protecție sigură. Când este complet ridicat, glisează sub antablamentul din lemn, care poate fi folosit și ca suprafață pentru reclamă.

Fig. 2.110 Rulourile din lemn ale acestei vitrine compuse simetric, oferă o protecție sigură în timpul în care magazinul nu este deschis. Și în acest caz, rulourile sunt mascate complet de elementul de acoperire din lemn, în formă de ladă, al vitrinei.

Fig. 2.111 Rulouri masive din elemente de metal. Și în acest caz, prin rularea în lada care formează antablamentul ușii și vitrinei alăturate, rulourile nu mai sunt vizibile și nu constituie un factor care să deranjeze aspectul plastic. Mănuirea rulourilor se făcea de cele mai multe ori cu ajutorul unor manivele.

Fig. 2.112 Copertina din material textil pentru protecția împotriva razelor de soare. Ea este integrată foarte abil în elementul orizontal care acoperă intrarea și vitrina. Materialul copertinei este același ca și cel care plachează elementul orizontal, așa încât copertină rulată nu este vizibilă.

2.8.7 COMBINĂRI DE MATERIALE ȘI PLACĂRI CU ȘORȚURI DE TABLĂ

La vitrinele și ușile de intrare istorice apar compoziții cu materiale foarte diferite, câteodată impuse de necesitățile constructive, de cele mai multe ori însă impuse din rațiuni de plastică arhitecturală. Există intarsii din esențe de lemn nobil sau chiar fildes, placări cu tablă de cupru sau alamă. Funcțiunile elementelor constructive au fost rezolvate cu opțiuni de limbaj plastic deosebite. Astfel au apărut compoziții constructive, care nu sunt numai rezistente în timp și la intemperii, ci au și o valoare plastică deosebită. Aceasta marchează profund aspectul estetic al magazinelor și pasajelor comerciale din centrele istorice ale orașelor, dându-le nota lor deosebită.

Câteodată apar și elemente unicate de feronerie, care sunt într-un contrast plastic premeditat cu celelalte componente ale ansamblului.

Fig. 2.113 Oberlihtul este executat din lemn și reia modelul montat deasupra vitrinelor alăturate. Poarta pentru accesul de livrare a mărfurilor, din partea inferioară a compoziției, este închisă cu o ușă cu ornamente din fier forjat.

Fig. 2.114 Vindfangul se continuă și în interior, furniruit cu lemn de esență nobilă și intarsii din lemn de culoare mai deschisă și din sidef. Compoziția unitară a vitrinelor și intrării se continuă și în amenajarea interioară a magazinului.

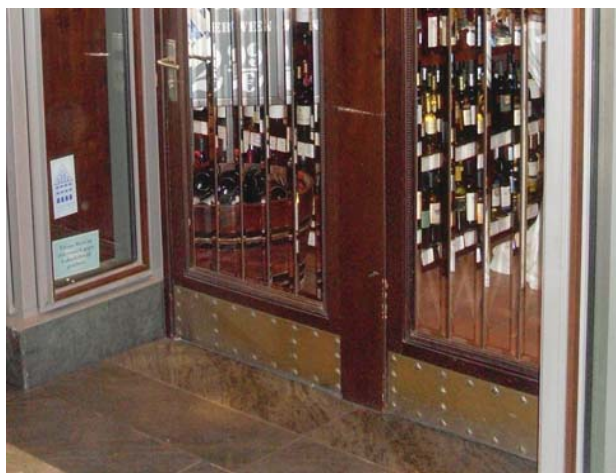

Fig. 2.115 Ușa aparține unei galerii comerciale dintr-un centru istoric. Ușa este realizată din sticlă fațetată (cu suprafețe vitrate cu fațete șlefuite). Soclul este placat cu tablă din alamă. Această placare subliniază valoarea lemnului de esență nobilă de culoare închisă, prin contrast cromatic. Totodată ea protejează partea inferioară a ușii.

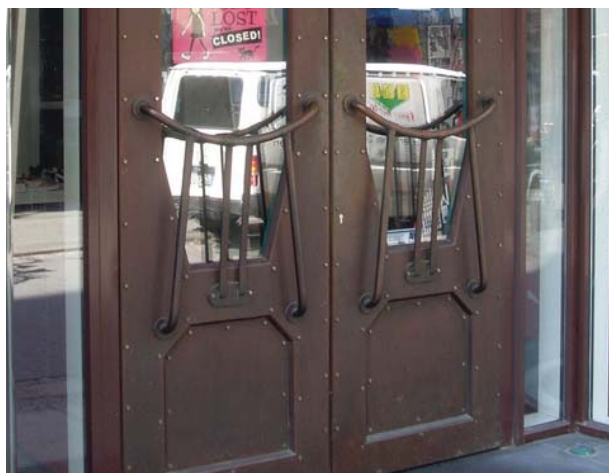

Fig. 2.116 Ușa cu două canaturi cu forme tipice stilului anilor 1900 (Jugendstil) este placată complet cu tablă de cupru spre exterior. Niturile ornamentale puternic accentuate subliniază compoziția plastică.

Fig. 2.117 Vitrinele, înalte de peste 6 metri sunt amenajate, în partea inferioară, în planul fațadei. La partea superioară, ele sunt retrase din planul fațadei. Decalajul de adâncime este acoperit cu un șorț din tablă de cupru cu o formă arcuită decorativă. Din necesitatea de a proteja vitrina față de intemperii a rezultat o împărțire și o rezolvare plastică reușită a compoziției.

2.8.8 ILUMINATUL EXTERN

În special în cazul centrelor orașelor și, mai ales, pe străzile comerciale, s-au introdus elemente de iluminat extern, care trebuiau să atragă atenția asupra mărfurilor expuse și după orele de închidere a magazinelor.

În general, s-a acordat atenție deosebită tratării unitare a compoziției fațadei și vitrinelor. Corpurile de iluminat, care flanchează reclamele, realizate din materiale nobile, atrag atenția asupra vitrinelor și în timpul în care magazinele sunt închise.

Fig. 2.118 Corpuri de iluminat care flanchează intrarea și vitrina. Lămpile au cercevele din metal și elemente din sticlă camee, în stilul modernismului clasic.

Fig. 2.119 Corp de iluminat amplasat central, cu suport inferior din fontă cu elemente verticale, care susțin corpul lămpii din sticlă camee albă.

Fig. 2.120 Iluminare bogat decorată, din faza de maximă înflorire a arhitecturii anilor 1900. Elemente turnate sau forjate de alamă, fier tratat special și sticla camee albă a lămpii sunt combinate în acest exemplu în mod fericit.

Fig. 2.121 Compoziția iese puternic din planul fațadei, în consolă. Ea este realizată cu elemente din fier forjat și un corp de iluminat simplu din sticlă camee, care se evazează la partea superioară. Instalația susține totodată și panoul de reclamă cu firma magazinului.

Fig. 2.122 Compoziție din fier forjat cu corp de iluminat de forma unei mici lămpi istoriciste. Instalația aceasta se potrivește pentru centrul unui oraș istoric medieval.

2.9 CONCLUZII

- La reabilitare a fațadelor unor clădiri cu spații comerciale, ar trebui intervenit și pentru corectarea greșelilor existente din perioade anterioare, în scopul revenirii la imaginea inițială, prin reconsiderarea proporțiilor, materialelor și cromaticii originale.
- Reconstituirea imaginii inițiale este posibilă în aceste cazuri, după fotografii vechi sau descrieri, după desene ale arhitecților, dar și prin efectuarea unor analize și studii de fațadă. Cu prilejul acestor reconstituiri trebuie avute în vedere toate aceste date, cât și principiile menționate anterior.
- În cazul creării unor noi spații comerciale cu vitrine în clădirile istorice, trebuie păstrat nealterat specificul și configurația inițială a fațadei. Vitrinele și ușile de acces în spațiile comerciale trebuie să preia axele verticale ale golurilor ferestrelor de la etaj. Proporțiile noilor goluri de vitrine vor fi concepute în armonie cu cele ale golurilor din zidărie existente. Este interzisă distrugerea elementelor decorative și a ancadramentelor istorice.
- Nu se admit vitrinele înșiruite, obținute prin desființarea zidăriei dintre golurile ferestrelor de la parter, zidărie care se regăsește cu aceleași dimensiuni și între ferestrele de la etaj.
- Vitrinele se realizează numai la parterele clădirilor. Nu este permisă desființarea în întregime a soclului. Noile accese vor fi astfel propuse, încât să nu fie necesară desființarea aerisirilor sau a eventualelor intrări existente în pivniță.
- Tâmplăria se va executa din lemn și doar în cazuri cu totul excepționale, când situația specifică acelei clădiri o cere, din metal. Lățimea vizibilă a profilelor tâmplăriei trebuie să se limiteze la minimul, care este posibil, din punct de vedere tehnic.
- Coloritul se va adapta contextului cromatic general al întregii fațade. Propunerile trebuie avizate în cadrul Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național a Județului Timiș.
- De preferat sunt vopselele tradiționale, pe bază de ulei de in, care produc efectul cel mai apropiat de cel al vopselei originale. În cazul folosirii unor vopsele produse industrial se va verifica dacă acestea sunt suficient de elastice și dacă sunt deschise la difuzie, lăd lemnul să respire.
- Amplasarea copertinei, pe fațada la stradă trebuie făcută numai atunci când o permite specificul clădirii istorice.
- Copertinele nu trebuie să stânjenească spațiul stradal. În cazul amplasării acestora, trotuarele trebuie să prezinte lățimi corespunzătoare. Este necesar ca acoperirea să fie realizată cu materiale textile simple și în culori discrete, în concordanță cu cromatica generală a fațadei. Nu sunt permise copertinele executate din materiale plastice și nici cele colorate strident.
- Toate intervențiile sau modificările privind acest domeniu necesită, în prealabil, autorizarea lucrărilor propuse a se executa.

Fig.2.123 Reconstruirea unei vitrine după modelul istoric original.

Fig 2.124 Vitrină nouă, care nu concordă cu aspectul fațadei, datorită mărimii, a culorii și a materialului folosit (PVC).

Fig. 2.125 Reamenajare: vitrina istorică a primit în acest caz o nouă interpretare. Se păstrează dimensiunile golurilor și simetria inițială. Corpurile de iluminat istorice se integrează armonic în imaginea în ansamblu.

Fig. 2.126 Reamenajare reușită a vitrinelor istorice.

Fig. 2.127 În acest caz au fost respectate dimensiunile inițiale și subîmpărțirile. Din păcate au fost utilizate elemente din PVC în loc de feronerie. Acestea nu concordă cu imaginea istorică în ansamblu.

Fig. 2.128 În acest caz vitrinele au fost reamenajate adecvat. Elementele de feronerie de la nivelul oberlihtului și reclama au fost bine încadrate. Din păcate ancadramentul a fost distrus și trebuie reconstruit.

Fig. 2.129 Greșit! Toate vitrinele sunt în disonanță cu fațada impunătoare din perioada anilor 1900. Atât materialele utilizate, cât și proporțiile și culorile sunt în disonanță cu restul fațadei.

Fig. 2.130 În acest caz reamenajarea vitrinelor a condus la o influențare negativă a aspectului inițial: suprafața deasupra ferestrelor prevăzută pentru reclamă a fost îndepărtată, iar soclul a fost modificat în mod neadecvat.

3. RECLAME

3.1 INTRODUCERE

În general, reclamele atrag atenția asupra mărfurilor oferite spre vânzare, a activității comerciale sau asupra serviciilor oferite. De aceea ele constituie o componentă de bază a magazinelor și a vitrinelor acestora. Pentru că au o importanță deosebită din punct de vedere al percepției optice, ele au o funcțiune determinantă pentru aspectul zonelor istorice ale orașelor.

Dintotdeauna s-a atras atenția asupra mărfurilor, respectiv asupra prăvăliilor sau a atelierelor cu posibilități de comercializare a mărfii. Reclama nu era un element separat, ci forma o compoziție unitară împreună cu magazinul, vitrinele acestuia și ansamblul fațadei clădirii. Deseori, o indicație stilizată cu simboluri tradiționale atrăgea atenția asupra meșteșugului, domeniului de activitate sau a felului mărfii. Au existat și în secolele trecute reguli stricte privind forma, mărimea și felul de a instala reclamele. De aceea au apărut în trecut reclame și firme care se înscriu fericit în aspectul de ansamblu al centrelor istorice.

O mare parte dintre reclamele de astăzi se prezintă din păcate cu totul altfel. Deseori se montează elemente cu totul nepotrivite care nu țin în nici un fel cont nici de fațada clădirii nici de amenajarea magazinului. Aspectul multor străzi din centrele urbane istorice atrăgătoare este influențat astăzi negativ de reclame

Fig. 3.1 Copertine/marchize și reclame deasupra vitrinelor - prima jumătate a secolului al XIX-lea (fragment de acuarelă - Anton Fiala)

contemporane nepotrivite, având culori stridente și o execuție meșteșugărească grosolană.

O mare parte dintre reclamele de astăzi se prezintă din păcate cu totul altfel. Deseori se montează elemente cu totul nepotrivite care nu țin în nici un fel cont nici de fațada clădirii, nici de amenajarea magazinului. Aspectul multor străzi din centrele urbane istorice atrăgătoare este influențat astăzi negativ de reclame contemporane nepotrivite, având culori stridente și o execuție meșteșugărească grosolană.

Motivele apariției acestor efecte negative în domeniul reclamelor din ultimele decenii sunt foarte diferite.

Astfel, de pildă, nu a fost înțeleasă valoarea deosebită a expresiei plastice a unei fațade compuse armonios. Prin reclame care contrastau intenționat cu compoziția fațadei, reclame realizate în culori stridente, s-a încercat să se sugereze modernitate. Prin reclame stridente s-a încercat obținerea unui impact mai mare decât al concurenței de piață.

Reclamele tipizate ale unor lanțuri de magazine aparținând marilor companii internaționale au fost montate fără nici un fel de respect pentru cerințele de natură estetică ale centrelor istorice ale orașelor (vezi fig. 3.5 și 3.6).

Fig. 3.2 Fotografie istorică a Pieței Victoriei

Din păcate, astăzi se mai păstrează doar puține reclame istorice. Pe vremuri, acestea reclamele erau obiecte realizate cu deosebită măiestrie. Plasarea lor se realiza ca firme dispuse în consolă perpendicular pe fațadă, cu suport din fier forjat sau ca panou pictat în spatele unei vitrine din sticlă.

Motivul pentru dispariția reclamelor istorice în decursul timpului îl constituie schimbarea conținutului reclamei ca urmare a schimbării proprietarului. Reclamele sunt supuse schimbării gustului publicului și au fost de aceea schimbate cu mult mai des decât alte elemente ale construcției.

Deseori numai fragmentele rămase din reclame, care au fost integrate în ansamblul vitrinelor, mai pot oferi date pentru reconstruirea lor.

Din punct de vedere istoric există și în cazul reclamelor o mare multitudine de posibilități constructive și variante de tratare plastică. De această gamă largă ar trebui să se țină cont la reconstituirea unor reclame din zonele istorice.

Fig. 3.3 și 3.4 Exemple de reclame neadecvate, stânjenitoare, care nu sunt corelate cu ansamblul fațadelor.

Fig. 3.5 și 3.6 Exemple de reclame tipizate și simplificate, care nu se potrivesc decât arareori cu imaginea plastică a străzii, respectiv a fațadei.

3.2 PRINCIPII DE COMPOZIȚIE

La conceperea unor reclame noi sau la reconstituirea celor istorice trebuie să se țină cont de următoarele principii:

- Mărimea, proporțiile și simetria reclamei trebuie să fie corelate cu mărimea, proporțiile și simetria generală a fațadei. Ele nu trebuie să domine sau să acopere alte elemente din ansamblului fațadei. Dacă este nevoie să se amplaseze mai multe reclame, acestea trebuie să fie concepute unitar din punctul de vedere al aspectului plastic.
- Reclamele trebuie să fie concepute în relație cu magazinul, respectiv cu vitrinele cărora le sunt destinate. Pe cât este posibil, reclamele nu trebuie să depășească nivelul parterului.
- Culorile reclamei trebuie să fie corelate cu tratarea cromatică generală a fațadei și a vitrinelor aferente reclamei.
- Iluminarea trebuie să fie indirectă și discretă. În nici un caz nu se recomandă benzile continue și reclamele cu lumină intermitentă.
- Prin preluarea unor detalii ale fațadei în cadrul reclamei, se realizează compoziții armonioase.
- Trebuie să se acorde prioritate unor materiale utilizate și în perioadele istorice, cum ar fi fierul forjat, emailurile, sticla sablată sau colorată, și nu unor materiale cum ar fi aluminiul, oțelul inoxidabil sau plexiglasul.
- Alegerea caracterelor întrebuițate pentru textul scris trebuie să se realizeze cu grijă, în concordanță cu perioada de construcție a clădirii istorice, pentru a se obține o corelare cu istoria clădirii.

3.3 RECLAME MONTATE ORIZONTAL PE FAȚADĂ

Forma cea mai frecventă de afișare, de prezentare a reclamei este montarea orizontală, deasupra vitrinelor. Deseori, asemenea reclame se desfășoară pe întreaga lungime a vitrinelor. Câteodată acestea sunt înclinate către vitrină la partea inferioară, pentru a se putea citi mai ușor. O altă rezolvare tipică o reprezintă reclama orizontală, montată pe o suprafață separată, situată între vitrina propriu-zisă și oberliht.

Ca material, se utilizează deseori suprafețe de sticlă cu un text, grafică sau ornamentații pictate pe verso ("în oglindă"). Iluminarea din spatele reclamei accentuează impactul asupra privitorilor, fără să abuzeze însă de acest efect.

Alteori se utilizează materiale opace pentru reclamele orizontale, pe suprafața cărora se imprimă direct textul reclamei (la exterior).

Fig. 3.7 Reclama orizontală, care se desfășoară pe întreaga lungime a vitrinei, ajunge până la înălțimea primului etaj. Pe suprafața orizontală istorică, bogat ornamentată, s-a inserat reclama contemporană, cu litere cu caracter contemporan, corespunzătoare funcțiunilor prezente ale magazinului.

Fig. 3.8 Suprafață de reclamă extinsă pe întreaga lungime a vitrinelor. Reclama, compusă pe sticlă tratată pe verso, este prinsă între cercevele din lemn.

Fig. 3.9 Suprafața pentru reclame, încadrată de elemente de decor artistic executate în stilul "Neorenașterii", situată deasupra vitrinelor compuse simetric, oferă un spațiu vizibil pentru o reclamă optimă.

Fig. 3.10 Reclama orizontală cu un text simplu este amplasată vizibil între cele două traverse ale arcului în plin cintru al vitrinei.

Fig. 3.11 Din păcate, în prezent, suprafața pentru reclame dintre vitrine și etajul superior nu este folosită. Suprafața respectivă, acoperită în prezent cu tablă, oferă suficient spațiu pentru o reclamă integrată stilului și de efect, în același timp.

3.4 RECLAME PERPENDICULARE PE PLANUL FAȚADEI

Instalațiile perpendiculare pe planul fațadei reprezintă una dintre cele mai vechi variante pentru reclamele prăvăliilor și atelierelor meșteșugărești.

Ele se montează pe peretele exterior, în unghi drept cu fațada, de cele mai multe ori deasupra vitrinei sau a ușii prăvăliei. În mod tradițional elementele de susținere sunt confecționate din fier forjat. Suprafața destinată reclamei popriu-zise este susținută și încadrată de aceste elemente. Deseori elementele de susținere conțin și referiri plastice, artistic executate, la tipul de comerț sau la meseria exercitată.

Încadrate armonios în compoziția fațadei și flancate de o sursă de iluminare indirectă, asemenea spații pot oferi posibilități optime pentru o reclamă eficientă.

Fig. 3.12 Reclamă în executată în manieră istoricistă, din bandă de fier forjat. Textul este incizat pe o suprafață din lemn.

Fig. 3.13 Reclamă forjată artizanal din materiale metalice diferite, cu o placă metalică decorată, destinată textului integrată armonios.

Fig. 3.14 Construcție simplă a reclamei perpendiculare pe fațadă, cu o placă pentru text potrivită pentru un anticariat.

Fig. 3.15 Compoziție de ansamblu foarte reușită pentru mai multe spații comerciale, cu reclame perpendiculare pe fațadă și corpuri de iluminat integrate armonios. Reclamele perpendiculare pe fațadă atrag atenția asupra fiecărui magazin în parte.

Fig. 3.16 Deși s-au utilizat materiale moderne, reclama se integrează corect în compoziția de ansamblu a fațadei. Reclama atrage atenția, cu mijloace simple, că este vorba despre o vinoteca.

3.5 TEXT DE RECLAMĂ CU LITERE SEPARATE

O altă variantă de reclamă o reprezintă un text, care este format din litere separate.

Textul poate fi zugrăvit cu măiestrie direct pe fațadă, o formă de reclamă care se utilizează de secole, sau poate fi compus din litere separate aplicate de asemenea, direct pe suprafața fațadei. Literele pot fi executate din diverse materialele.

Astfel există texte din litere separate din lemn, alamă sau sticlă șlefuită. Dar se regăsesc și combinații de materiale. De exemplu literele din metal combinate cu litere de sticlă pot constitui o reclamă foarte eficientă.

O iluminare decent integrată sau postată în spatele literelor, poate accentua literele pe timpul nopții, fără să influențeze negativ ansamblul fațadei.

Fig. 3.17 Alături de reclama perpendiculară pe fațadă, textul zugrăvit face publicitate restaurantului. Diferențierea intenționată între caracterele care indică denumirea restaurantului și celelalte litere ale reclamei este eficientă, din punct de vedere publicitar.

Fig. 3.18 Textul simplu și elegant atrage atenția asupra cafenelei, căreia îi este destinat. El se integrează discret, fără distonanțe cu fațada barocă, în culori deschise, a clădirii.

Fig. 3.19 Textul reclamei este constituit din litere masive din alamă și din litere unduite albe, integrate în suprafața delimitată de profile din lemn.

Fig. 3.20 Textul bilingv, format din litere din metal, tratate în culoare argintie, atrage în mod eficient atenția asupra librăriei.

Fig. 3.21 Literele separate aplicate direct pe fațadă subliniază reclama prin iluminare discretă indirectă, fără să aibă un efect negativ asupra fațadei.

3.6 SOLUȚII SPECIALE

La clădirile semnificative având magazine specializate apar reclame și firme tratate în mod deosebit, care atrag atenția atât prin sistemele constructive, cât și prin materialele de excepție utilizate.

Deseori este vorba despre lucrări artistice, care nu doar flanchează sau completează vitrinele și fațadele, ci constituie accente importante, concepute și integrate de la început în cadrul compoziției de ansamblu.

Se impune păstrarea acestor elemente speciale, chiar și atunci când folosirea și funcțiunea spațiului magazinelor se schimbă în timp.

Fig. 3.22 Suprafața destinată reclamei de deasupra intrării magazinului este executată artistic din aramă. Textul, scris cu litere caracteristice stilului anilor 1900, luminate indirect, este acoperit cu sticlă de camee albă. Capetele de elefanți indică utilizarea din trecut a magazinului: comerțul cu mărfuri din India.

Fig. 3.23 La aceeași clădire apar și alte texte de reclamă deasupra vitrinelor, pe suprafețe executate în tehnică specială de mozaic ceramic. Textul, integrat suprafeței de mozaic, este realizat în aceeași tehnică.

Fig. 3.24 Reclama verticală, care încadrează vitrina, este pictată pe plăci de faianță ceramică. Ea reprezintă diverse plante medicinale și indică faptul că magazinul este o drogherie.

Fig. 3.25 Atât vitrina, cât și literele reclamei/firmei formează o unitate cu ancadramentul porții care acum este vizibil

Fig. 3.26 Obloanele/ Ferestrele funcționează ca vitrine atât când sunt deschise/ridicate, cât și când sunt coborâte, atât ziua, cât și noaptea. Imaginea oferă un exemplu reușit pentru combinarea unor elemente diferite – obloane, ferestre și vitrine.

GLOSAR

ART DECO: stil artistic care s-a dezvoltat în primele trei decenii ale secolului al XX-lea

BLATURI DIN LEMN: suprafețe din lemn cuprinse între rame sau cercevele, amplasate în general în partea inferioară a vitrinelor și ușilor. Marginile sunt deseori tăiate oblic, prin frezare sau rindelire. Uneori sunt aplicate ornamente pentru accentuarea aspectului plastic

CANELURI / CANELARE: tratarea decorativă a unei coloane sau a unui pilastru prin așa numite "brazde", adâncituri cu profil concav circular. Mod de ornamentare preluat din arhitectura antică greco-romană

CAPITEL: elementul sculptural aflat în partea superioară a unei coloane clasice, a unui pilastru sau a unor tratări stilizate ale acestora.

FRIZĂ CU DENTICULI: ornament complex dispus orizontal, constituit dintr-o înșiruire de ornamente mici, paralelipipedice, cu goluri între ele, asemănătoare cu o înșiruire de dinți

FRIZĂ CU OVE: suprafață orizontală decorată cu ornamente în forma unui ou retezat în partea superioară

GHIRLANDĂ: ornament amintind de ghirlandele de flori, utilizat în decorarea arhitecturală

INTARSIE: tehnică de decorare prin care, într-o suprafață de lemn de o anumită esență, se introduc piese de esență diferită realizându-se o suprafață vie și cu efect decorativ deosebit

ISTORICISM: stil arhitectural (dezvoltat între 1860 – 1918, cu aproximație) care utilizează elemente de compoziție inspirate din arhitectura Renașterii, barocului sau clasicismului

MODERNISM: stil arhitectural de la sfârșitul primei treimi a secolului al XX-lea cuprinzând diferite curente și tendințe: cubism, purism, stil Bauhaus, stil internațional etc.

NEOBAROC: curent al stilului istoricist, care utilizează elemente ale limbajului plastic baroc

NEOCLASICIM: curent al stilului istoricist, care utilizează elemente ale limbajului plastic clasicist

OBERLIHT: suprafața vitrată de deasupra traversei. Poate fi fix sau rabatabil.

ROCOCO: orientare stilistică denumită uneori și baroc târziu. Caracteristicile principale sunt ornamentația abundentă sub formă de scoici (rocailles) și ornamentarea asimetrică a elementelor constructive.

SIDEF: partea interioară a cochiliei anumitor tipuri de scoici. Deseori utilizat ca material de ornamente sau de intarsie în cadrul suprafețelor din lemn

SOCLU: forma special concepută pentru a marca optic baza unei coloane, a unei semcoloane sau a unui pilastru

STÂLP: element vertical, de cele mai multe ori necesar din punct de vedere constructiv între mai multe ferestre, vitrine sau uși

STICLĂ CAMEE: numită și sticlă în straturi, este formată din cel puțin două straturi, lipite între ele prin topire. Stratul portant, mai gros, este transparent, iar cel subțire este colorat. Deseori ca strat colorat se utilizează sticla albă, lăptoasă

STICLĂ CILINDRATĂ: procedeu istoric de execuție a suprafețelor din sticlă. Se execută întâi un cilindru din sticlă din care, prin decupare și laminare, rezultau suprafețe de sticlă plană

STICLĂ EMAILATĂ: tip de sticlă realizat prin ardere sau topire a unei combinații din sticlă, metale prețioase și mică. Elementele au grade diferite de transparență și capătă aspectul unor pietre semiprețioase șlefuite

STICLĂ FAJETATĂ: suprafață de sticlă cu muchii oblice realizate prin șlefuire

STICLĂ SABLATĂ, STICLĂ TRATATĂ CHIMIC: suprafețele de sticlă se pot trata fie cu nisip, fie cu ajutorul unor substanțe chimice, astfel încât să devină mate, opace. Astfel se pot imprima diferite ornamente, decorațiuni sau texte pe suprafețele de sticlă

STILUL ANILOR 1900: stiluri de arhitectură care s-au manifestat în curente extrem de variate, între anii 1890 – 1914, purtând denumiri diferite în funcție de școala artistică și țara în care s-au manifestat: Art Nouveau, Coup de Fouet, Liberty, Jugendstil, Sezession, Szeceszio etc.

STREAȘINĂ: elementul de legătură dintre fațadă și acoperiș. Deseori streășina este evidențiată cu ornamente și profile din lemn sau stucatură

STUCATURI: elemente de ornamentație din așa numitul “ghips de stucatură”, aplicate pe fațade. Se execută prin turnarea ghipsului în șabloane sau prelucrarea ghipsului în formă moale, prin tragere cu șablonul

ȘIPCĂ CU SOLZI: element de decorație vertical, ornamentat cu o rețea de solzi suprapuși

ȘPROS: element de divizare a suprafețelor din sticlă, pentru fixarea lor și pentru obținerea unor efecte optice. Des întâlnite sunt șprosurile verticale și orizontale și combinarea lor în formă de cruce

ȘPROSURI DIN ALAMĂ: baghete din alamă cu profile pentru fixarea unor suprafețe din sticlă și combinarea lor pentru a forma o suprafață mai mare. Astfel, baghetele devin elemente de împărțire a suprafeței și de decor

„TĂIETURĂ DE DIAMANT“: element de decorare din perioada Renașterii, barocului și istoricismului. Suprafețe dreptunghiulare sau pătrate tratate ca niște piramide văzute în plan, ale căror muchii corespund diagonalelor suprafețelor dreptunghiulare sau pătrate.

TRAVERSĂ: element orizontal de împărțire, separare în cadrul compoziției unei uși sau ferestre, deseori decorat cu profile

ULEIURI PIGMENTATE: material clasic pentru acoperirea și protejarea suprafețelor din lemn. Uleiurile care formează straturi (de ex. uleiurile de in) se colorează cu pigmenți, de cele mai multe ori pigmenți minerali

VITRALIU CU BAGHETE DE PLUMB: vitraliu în care suprafețe separate din sticlă, uneori pictată sau colorată, sunt fixate cu baghete din plumb. Inițial, acest procedeu a fost folosit pentru că nu exista posibilitatea de a executa un geam cu suprafață mare, dintr-o singură bucată. Ulterior vitraliile s-au folosit doar ca procedeu/element decorativ

VOLUTA: ornament în formă de melc sau spirală, utilizat la ornarea capitелurilor coloanelor în antichitatea clasică, în Renaștere, baroc și istoricism

Frizerie

FRIZERIE

Calea Republicii

Pavlov Trasu

Pada Murre
cu mai mare
diversitate de
cintisi, crovate...

Pada Murre
cu mai mare
diversitate de
cintisi, crovate...

FRIZERIE

EXCHANGE

EXCHANGE

HANGE EXCHANGE

EXCHANGE

CASETA TEHNICĂ

EDITAT DE

Proiectul de cooperare româno-german
„Reabilitarea prudentă și revitalizarea economică a cartierelor istorice
din Timișoara”
Un proiect al Primăriei Municipiului Timișoara și al Societății Germane pentru
Cooperare Tehnică (GTZ), cu sprijinul Ministerului Federal German pentru
Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ)

August 2009

IDEE ȘI CONCEPT

Steffen Mildner

COORDONARE

Proiectul de cooperare româno-german
„Reabilitarea prudentă și revitalizarea economică a cartierelor istorice
din Timișoara”
Coordonator proiect: Jochen GAULY

REDACTARE

Colectivul Centrului de Coordonare pentru Reabilitarea Cartierelor Istorice din
Timișoara (CCRCIT)
Coordonator: Aurelia JUNIE, director Direcția Dezvoltare, Primăria Municipiului
Timișoara

AUTORI

Christoph JUNGHANS, CCRCIT
Michael ENGEL, CCRCIT

EXECUȚIE GRAFICĂ

Michael ENGEL

PLANURI ȘI MATERIAL FOTOGRAFIC

Arhiva CCRCIT,
Mihai BOTESCU,
Michael ENGEL,
Christoph JUNGHANS,
Lavinia POPA

COLABORATOR

Doina ANTONIUC, Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național
Timiș

CONTACT

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI TIMIȘOARA DIRECȚIA DEZVOLTARE

Bd. C.D. Loga nr. 1, 300030 Timișoara
Tel. +40 -256 -408.300
Fax. +40 -256 -490.635
Website: www.primariatm.ro

CENTRUL DE COOPERARE PENTRU REABILITAREA CARTIERE ISTORICE TIMIȘOARA (CCRICT)

Str. Stefan cel Mare nr. 2, 300116 Timișoara
Tel./Fax: +40 -0256 -435.436
Mail: gtztm@gztm.ro
Website: www.gztm.ro

